

Za kvalitetnejše delo

Na uradni otvoritvi 14. delovnega tekmovanja kovinarjev Jugoslavije, ki je bila v petek, 10. oktobra ob osmih zvečer v hali Tivoli, je bil slavnostni govornik tovariš Andrej Marinc. Zbranim kovinarjem — tekmovalcem, različnim predstavnikom in ostalim gostom je spregovoril naslednje:

»Na današnji dan, natanko pred sedemdesetimi leti, se je mladi kovinar Josip Broz včlanil v Sindikat kovinarskih delavcev Hrvaške in Slavonije. Upravičeno in s ponosom ste si ta dan izbrali za praznik vseh kovinarjev Titove Jugoslavije. Tovariš Tito je vedno s ponosom govoril o tem, da je prav med kovinarji začel sodelovati v organiziranem sindikalnem in delavskem gibanju. Tu je spoznaval vso brezobzirnost in surovost izkoriščanja delavcev v kapitalizmu. Že prve izkušnje pa so mu tudi pomagale dojeti potrebe, sposobnost in moč organiziranega delavskega razreda. Tovariš Tito, kot sindikalni organizator in aktivist, kot partijski delavec in kot voditelj našega revolucionarnega boja za osvoboditev in izgradnjo socialistične Jugoslavije pa je tudi sam dal neprecenljiv prispevek k uresničitvi enotnosti delavskega razreda in k oblikovanju sindikatov, kot njegove razredne organizacije.

Tovariša Tita, prvega kovinarja Jugoslavije, ni več med nami. Ko smo se z neizmerno žalostjo in bolečino poslavljali od njega, pa se je v nas postopoma odločilo, da še bolj neomajno vztrajamo na njegovi poti. Že ko ste sprejemali sklep o proglasitvi Dneva metalcev ste v pismu tovarišu Titu napisali, da je ob povnosu, da je tudi on izšel iz vaših vrst, to tudi velika obveza za vas, da ste kot integralni del delavskega razreda še naprej v prvih vrstah borbe za lepši in bogatejši jutri. Svoja hotenja ste strnili v odločnost za hitrejši razvoj samoupravljanja, krepitev proizvodnih sil in materialne osnove združenega dela, izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev ter humanizacijo dela, izobraževanje, spodbujanje in razvijanje ustvarjalnih sposobnosti delavcev in za vsestransko in bogatejšo življenje delavcev. Tudi letošnje, že 14. srečanje kovinarjev Jugoslavije je prilika, da skupaj pregledate in ocenite rezultate, ki ste jih dosegli v prizadevanjih za uresničitev teh vaših hotenj.

Proizvodno-delovna tekmovanja so nedvomno pomemben člen v prizadevanjih za boljše in kvalitetnejše delo, za iskanje novih tehničnih in tehnoloških rešitev, za osvajanje novih znanj, za utrjevanje vezi znanosti s prakso. Z množičnostjo, ki je že dosežena v mnogih vejah industrije in kmetijstva se vse bolj široko uveljav-

lja spoznanje o nujnosti drugačnega odnosa do tehnične kulture v naši družbi, ko le-ta nikakor ne sme ostajati le stvar ljubitelstva, ampak ima izredno pomembno mesto pri doseganju boljših rezultatov v produktivnosti dela in ekonomičnosti poslovanja. Z organiziranimi družbenimi napori, predvsem z dejavnostmi zveze sindikatov, zveze organizacij za tehnično kulturo, društva inženirjev in tehnikov, zveze socialistične mladine in številnih strokovnih organizacij in združenj, so bili v zadnjem času doseženi nekateri spodbudni rezultati v inovacijah, racionalizacijah pa tudi na nekaterih drugih področjih kulturnega in umetniškega ustvarjanja delavcev. Vključitev pozna-

nes ne skrivamo težav, ki jih imamo v gospodarstvu in v spopadih z birokratizmom, pa tudi zaradi mednarodne gospodarske in politične krize. Današnje težave niso primerljive z nekaterimi obdobji v našem razvoju, kajti gospodarsko in politično smo mnogo razvitejši. Zgradili smo čvrste življenjske, gospodarske in družbene osnove, za katere se je v preteklosti ali drugod po svetu borilo več generacij. Vse to seveda povečuje našo zaskrbljenost za razmere v katerih smo se znašli zaradi subjektivnih slabosti — mednarodnih težav in zakonitosti tako silnega razvoja in življenja kot ga živimo.

Socialistično samoupravljanje je v svojem 30-letnem življenju

**MI NOVE DOBE SMO KOVAČI,
KDOR JE VOLJAN KOVATI Z NAMI,
NAJ SAM BO PREKOVAN, DOVOLJ MOČAN
ZA GRADNJO VELIKIH MOSTOV
IZ STAREGA SVETA V NOV.**

Tone Čufar

vanja samoupravnih odnosov v proizvodno-delovna tekmovanja pa jih je še obogatilo in še bolj tesno povežalo z našim sistemom samoupravno organiziranega združenega dela.

Večje uveljavljanje lastnega znanja, boljše izkoriščanje obstoječih kapacitet, doseganje potrebnih kvalitete in smotrno organiziranje procesov gospodarjenja, pa je še posebej pomembno tudi v našem sedanjem gospodarskem trenutku.

O aktualnih vprašanjih našega gospodarskega in političnega trenutka pa je spregovoril naslednje:

»Nedavno je bila seja CK ZKJ. V referatu Doronjskega je P CK ZKJ odprto spregovorilo o gospodarskih in političnih razmerah. Člani CK so ustvarjalno sodelovali v razpravi in izražali svoje ocene in predloge. Skupno z referatom smo dobili bogato gradivo, ki novembrske sklepe CK ZKJ uveljavlja kot skupni dogovor za poglobljanje aktivnosti komunistov in vseh delovnih ljudi za gospodarsko stabilizacijo. To je Titov način dela. On je vedno znal skupaj s političnim vodstvom nastopiti javno in odkrito, da bi delovni ljudje in organiziran delavski razred tako ohrabreni odločilno posegli v razmere in vplivali na krčenje novih poti v razvoju socialistične samoupravne družbe in pri premagovanju težav, slabosti in neprimlik. Delavski razred, narodi in narodnosti Jugoslavije, povezani v bratsko skupnost vse bolj cenimo in izražamo svoj ponos zaradi gospodarskega, socialnega in kulturnega napredka. Iz naroda hlapcev smo postali svobodni kovači in ustvarjalci svoje usode. Težka je bila pot, ki smo jo prehodili od osvobodilnega boja in revolucije in celotne 35-letne socialistične izgradnje. Mnoge so bile izkušnje, ki smo jih uspešno prebrodili. Vsi se dobro zavedamo bitk in zmag, s stalinizmom, domačin hegemonizmom in centralizmom, do težav z liberalizmom itd. Tudi da-

pokazalo svojo življenjskost in moč. Delavci so ga spoznali kot svoje neodtujljivo orožje za napredek in znal ga bodo izkoristili kot sistem, da premagamo tudi sedanje težave. Nekateri preroki pravijo, da je samoupravljanje eksperiment in model, ki je primeren le za razmere, kadar nam gre dobro. Mi pa dobro vemo, da se je samoupravljanje rodilo v nuji, stiski in v razmerah, ko nam je bilo najtežje in ko je spontana in organizirana moč delovnih množic, povezana s svojo avantgardo, vedno našla izhod iz težavnih razmer. Kajti svobodni samoupravni in demokratični odnosi med ljudmi so najgloblji interes slehernega delovnega človeka.

Vi, kovinarji in metalurgi, ki predstavljate več kot desetino delavskega razreda Jugoslavije, imate še posebno odgovornost. Iz nepomembnih predvojnih organizacij, v katerih so bili zaposleni vaši predniki, ste v povojnem obdobju postali najpomembnejše jedro industrijskega in splošno-go-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Predsednik Cipra Spiros Kiprianu si je v spremstvu generalnega direktorja Marka Kržišnika z zanimanjem ogledal naše obrate (Foto: M. M.)

Po ogledu tovarne in daljšem pogovoru so se ciprski visoki gostje poslovili od svojih gostiteljev (Foto: M. M.)

Obiskal nas je predsednik Cipra

Zadnji dan obiska v Jugoslaviji — 9. oktobra 1980 je ciprski predsednik Spiros Kiprianu obiskal Litostroj. To je po obisku predsednika Tita pred petimi leti spet prvi državniški obisk pri nas, še nekoliko več pa je minilo od zadnjega tujega državniškega obiska v Litostroju.

Na žalost je bil četrtek oblačen in deževen dan, tako da ni bilo moč hoditi brez dežnika. Že malo po enajsti uri smo zaslišali sireno avtomobila, ki je oznanil obisk visokega gosta. Takoj po prihodu si je predsednik Kiprianu v spremstvu generalnega direktorja Litostroja Marka Kržišnika in ostalih družbenopolitičnih ter poslovnih organov Litostroja ogledal obrate obdelovalnice, pločevinarne, preoblikovalnih strojev in novo tovarno talnih transportnih sredstev.

Za dlje časa se je zaustavil v sejni dvorani tozda TVN, kjer mu je tovariš Kržišnik predstavil našo delovno organizacijo, naš razvoj in proizvodni program. Predsednika Cipra in njegove najožje sodelavce je zanimalo, kakšne žerjave delamo, kako pridobivamo posle in kako sodelujemo v njih, kakšna je naša proizvodnja viličarjev in kako velike viličarje delamo, kako formiramo naše cene, kje smo zdaj udeleženi pri licitacijah in podobno.

Po protokolu bi moral razgovor trajati eno uro, vendar se je zaradi zanimanja ciprskih gostov precej podaljšal.

Državniški obisk je spremljalo precej novinarjev, novinarji ljubljanske televizije pa so izkoristili čas tudi za krajšo izjavo. Predsednik Kiprianu jim je povedal nekaj več o vtisih in uspehih svojega obiska v Jugoslaviji.

Po skoraj za eno uro podaljšanem obisku se je visoki gost s svojim spremstvom poslovil od svojih gostiteljev. Tako lahko k številnim državniškim obiskom pridamo še enega, to je obisk simpatičnega predsednika Spirosa Kiprianu, predsednika neuvrščene države Ciper, s katero Jugoslavija že vrsto let vzdržuje tesne prijateljske stike.

M. M.

Slovesen pričetek 14. delovnega srečanja kovinarjev Jugoslavije je bil v petek, 10. oktobra zvečer v hali Tivoli (Foto: M. M.)

TEKMOVANJA KOVINARJEV ● TEKMOVANJA KOVINARJEV ● TEKMOVANJA KOVINARJEV ● TEKMOVANJA KOVINARJEV

Četrto delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije

Kot smo že poročali v našem časopisu, je bilo 3., 4. in 5. oktobra 1980 pri nas v Litostroju četrto delovno tekmovanje kovinarjev SR Slovenije. Ni naključje, da je bilo to delovno tekmovanje prav v Litostroju, saj vemo, da smo že v letu 1978 organizirali drugo slovensko tekmovanje kovinarjev. V maju letos pa je bilo v našem Izobraževalnem centru tudi podobno tekmovanje mladih kovinarjev v okviru festivala dela mladih delavcev Jugoslavije. Zato lahko rečemo, da smo tekmovanje slovenskih kovinarjev pričakali pripravljeno in že z nekaj izkušnjami.

V tej veliki delovni manifestaciji slovenskih kovinarjev je sodelovalo veliko naših sodelavcev — nekateri kot tekmovalci, drugi kot organizatorji. Sodelovali so v raznih tehničnih, ocenjevalnih in drugih komisijah, da je tekmovanje lahko nemoteno steklo, največ dela pa so imeli skoraj vsi delavci Izobraževalnega centra Litostroj, saj se je glavni del tekmovanja in drugih prireditev odvijal prav tam.

Najbolj razveselivo je bilo to, da se je po predhodnih predtekmovanjih na 4. tekmovanje slovenskih kovinarjev uvrstilo kar 16 naših sodelavcev. Naši tekmovalci so tekmovali v osmih od dvanajstih poklicev in tako v velikem številu zastopali litostroj-ske barve.

Predno na kratko opišemo, kako se je odvijal celoten potek tekmovanja in vseh drugih prireditev, moramo odgovoriti na vprašanje, čemu delovna tekmovanja?

V naši samoupravni socialistični družbi smo dosegli tisto raven, ki terjaja od slehernega delavca, delovnega človeka in občana, da postane vsestranska osebnost, človek, ki ne bo znal le opravljati svojega dela in poklica, za katerega se je učil, temveč pa opravljati z delovnimi sredstvi in z rezultati dela v svojem delovnem okolju, in da se bo kot subjekt uspešno vključeval v samoupravo in delegatsko odločanje v širši družbeni skupnosti.

Tudi sedanja prizadevanja za gospodarsko stabilizacijo terjajo tako celovitost osebnosti. Samo prikimavati ni dovolj, tudi vedeti je premalo. Vključiti se je treba v dogajanje in reči odločen da ali ne, nikakor pa ne pustiti, da gredo stvari in dogajanja mimo nas, da namesto nas odloča nekdo drug, ki vidi le svoje koristi in

zapostavlja delavčeve in splošne družbene interese.

Veliko govorimo o nagrajevanju po delu in rezultatih dela. Marsikje to nagrajevanje šepa; to nikakor ni spodbudno, prej nasprotno: delavca destimulira tako pri dobrem kot ustvarjalnem in inventivnem delu, ni pa tudi v korist stabilizacijskim prizadevanjem. Na 4. delovnem srečanju kovinarjev Slovenije se je zbralo veliko najboljših majstrov svojih poklicev. Vemo, da so v svojem delovnem okolju cenjeni, prav tako tudi vemo, da so dobri samoupravljalci. Prav zato družba pričakuje od njih še več: ne le, da so vzor dobrega delavca in samoupravljalca, ampak tudi aktivni prenašalci svojega, zlasti strokovnega znanja na mlajše in druge manj izkušene delovne tovariše.

Znanstveno tehnološka revolucija v sodobnem svetu hiti naprej z neznansko naglico. Kdor ji ne sledi, nikakor ne more biti konkurenčen niti z delom niti z izdelki, in seveda zavoljo tega najmanj s ceno, zlasti na tujem trgu. Zato so delovna tekmovanja, kot je bilo tokratno, prava priložnost, da se tekmovalci seznani-jo s sodobno organizacijo dela, s tehnologijo in dosežki na posameznih področjih in da izmenjajo tudi izkušnje, spoznanja in dosežke na področju samoupravljanja. Če bodo pridobljene izkušnje prenesli v svoja delovna okolja in če bo del teh izkušenj zaživel tudi v praksi, potem so v dobršni meri, če ne v celoti, uresničena pričakovanja 4. delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije.

Potek tekmovanja

Vsi trije dnevi tekmovanja so bili zelo pestri in zanimivi. Povsod je vladalo delovno tekmovalno in praznično vzdušje, pred-

vsem pa zavzetost vseh organizatorjev in še posebno tekmovalcev.

Ze zgodaj zjutraj v petek, 3. oktobra se je v našem Izobraževalnem centru zbralo veliko število slovenskih kovinarjev. Hitro so opravili vse formalnosti v zvezi s prijavami in se seznanili z vsemi potrebnimi navodili.

Po deseti uri pa so tekmovalci že sedli v učilnice in opravili teoretični del tekmovanja. Vprašanja, na katera so morali pisмено odgovorjati, so bila zahtevna, vendar ne pretežka. Za dobrega delavca sta si delo in samoupravljanje vedno blizu, sta nerazdružljivi del vsakdanjega dela in življenja.

Slavnostna otvoritev slovenskega tekmovanja kovinarjev je bila šele popoldne ob 14. uri pred spominskim obeležjem ob vhodu

Zaključek internega tekmovanja je bil za štiri tekmovalne poklice v tozdu Obdelava (Foto: M. S.)

IZBIRNO TEKMOVANJE KOVINARJEV

Pred tekmovanjem kovinarjev Slovenije je temeljna organizacija OBDELAVA v okviru aktivnosti osnovne organizacije sindikata pripravila tekmovanje za strugarje, rezkalce, brusilce in orodjarje. Tekmovanje se je odvijalo v posameznih delavnicah v obdelovalnici in je bilo dobro organizirano. Veliko prijavljenih tekmovalcev, dobri rezultati, vse to je dobra spodbuda za prihodnja tekmovanja.

Prav v tem obdobju so taka proizvodna tekmovanja še posebej pomembna, ko si družba na vse načine želi dati večjo pozornost prav proizvodnemu delu in s tem večji produktivnosti dela in vedno večjemu obsegu proizvodnje. Taka tekmovanja bi se morala odvijati celo v vsakodnevni praksi tako, da bi v določenem obdobju izbirali najboljše delavce, ki bi dosegli izrazito dobre proizvodne rezultate. Tekmovanja, ki se organizirajo enkrat na leto, bi potem dosegla še večjo veljavo, saj bi na njih nastopali samo delavci z najboljšimi dnevnimi, tedenskimi, mesečnimi rezultati. To pa bi dalo takim oblikam preverjanja sposobnosti dolgoročne rezultate, najverjetneje z boljšimi gospodarskimi rezultati.

M. S.

Na svečani otvoritvi 4. delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije se je zbralo veliko število tekmovalcev, organizatorjev in gostov. Prisotnim je spregovoril Jože Marolt, predsednik mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljane (Foto: K. G. in V. Udovič)

v Litostroju. Tekmovanje je odprl tovariš Srečko Mlinarič, član predsedstva RS ZSS in predsednik republiškega odbora sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin.

Med drugim je dejal:

»Takšna oblika delovnih tekmovanj predstavlja pomemben pregled teoretične in praktične usposobljenosti kovinarjev za opravljanje vsakodnevnih zahtev in nalog na delovnih mestih, predstavlja pa tudi manifestacijo širšega družbenega pomena, saj pomembno opozarja na mesto in položaj delavca v združenem delu, ki ga vsak dan z delom ponovno potrjuje. S popolnejšim obvladovanjem tehnične kulture pa se odpirajo samoupravljalcu dejansko vsestranske možnosti za popolno odločanje o rezultatih

svojega dela. Imamo priložnost za izmenjavo proizvodnih pa tudi samoupravljalških izkušenj, ponujajo se možnosti za medsebojno informiranje o tem, kako uresničujemo in načrtujemo planske dokumente, delegatske odnose itd.«

Tovariš Mlinarič je še poudaril, da so proizvodno delovna tekmovanja posebna šola samoupravljanja, usmerjenega izobraževanja, šola tehnične kulture delavcev, v kateri sodelujejo delavci različnih poklicev.

Potem je zbranim spregovoril še predsednik mestnega sveta ZS Ljubljane in član predsedstva RS ZSS tovariš Jože Marolt in med drugim dejal:

»Delavski razred Ljubljane in z njim vsi Ljubljančani, posebej pa še delavci Titovih zavodov

Litostroj, smo resnično počaščeni, ker se v našem mestu odvijajo tako pomembna tekmovanja najboljših kovinarjev Slovenije in ker bomo v naslednjem tednu gostitelj zveznega tekmovanja kovinarjev, na katerem se bodo srečali najboljši med najboljšimi iz vse Jugoslavije.

Proizvodno-delovna tekmovanja so in bodo vedno bolj odločilno prispevala s pridobivanjem novih znanj, potrebnih za obvladovanje vse moderne tehnike in tehnologije, hkrati pa ta tekmovanja razvijajo delavčev osebno, prispevajo h kulturi dela in krepijo našemu sistemu lastne proizvodne in človeške odnose — (Nadalj. na naslednji strani)

Zbranost na teoretičnem delu tekmovanja (Foto: K. G.)

Še zadnji napotki pred začetkom tekmovanja (Foto: V. Udovič)

Ocenjevalna komisija za ulitke pri svojem delu (Foto: V. Udovič)

Tretje uvrščeni na zveznem tekmovanju je bil Franc Grbec (Foto: V. Udovič)

TEKMOVANJA KOVINARJEV ● TEKMOVANJA KOVINARJEV ● TEKMOVANJA KOVINARJEV ● TEKMOVANJA KOVINARJEV

Gostili smo najboljše

(Nadalj. s 3. strani)

svet delovne organizacije in odbor samoupravne delavske kontrole DO ter oba predsednika. Zbor delavcev je soglasno potrdil tudi pravila tekmovanja.

Ob pol petih popoldne pa se je za prvo izmeno že začel tudi praktični del tekmovanja. Tekmovanja so potekala v delavnicah izobraževalnega centra, v livarni tozda PUM in v hali tozda PZO.

Pred uradnim začetkom tekmovanja, ki je bil v petek zvečer v hali Tivoli, pa je bila ob 17. uri v kinodvorani IC še seja organizacijskega in častnega odbora 14. delovnega tekmovanja kovinarjev Jugoslavije. Sejo je otvoril član sveta federacije Franc Leskošek-Luka, idejni tvorec Tivolijskih zavodov Litostroj, med gosti pa so bili še član predsedstva CK ZKJ Andrej Marinc, predsednik Skupščine mesta Ljubljana Marjan Rožič, generalni direktor Litostroja Marko Kržišnik in drugi vidnejši predstavniki družbenopolitičnih organizacij republike in federacije.

Ob 20. uri je bila v hali Tivoli svečana uradna otvoritev 14. delovnega tekmovanja kovinarjev Jugoslavije. Udeležili so se je vsi tekmovalci, številni predstavniki republiških samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, člani delovnih teles CK ZKJ ter predstavniki republiških in pokrajinskih organizacij sindi-

kata. Uvodoma je predsednik republiškega odbora kovinarjev Slovenije Srečko Mlinarič, v govoru posebej pozdravil predsednika predsedstva SRS Viktorja Avblja, predsednika zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ Zorana Poliča, podpredsednika ZS Slovenije Martina Mlinarja, predsednika Skupščine mesta Ljubljane Marjana Rožiča, predsednika mestne konference ZK Ljubljana in predsednika ZOTK Marjana Orožna ter ostale goste iz Slovenije in ostalih republik in pokrajin.

Slavnostni govornik na prireditvi — Andrej Marinc, član predsedstva CK ZKJ, je zbranim tekmovalcem in gostom predstavil pomen praznovanja dneva kovinarjev za nadaljevanje revolucionarne tradicije kovinarjev znotraj slovenskega in jugoslovanskega delavskega razreda.

V kulturnem programu so nastopili trije pevski zbori, med njimi tudi litostrojski, recitatorji, članica skupine za izrazni ples ter združena godba na pihala iz Litostroja, železarne Štore in železarne Ravne. V enopolurnem programu so nastopajoči z pesmijo, plesom in glasbo prikazali revolucionarno odločnost in udarnost jugoslovanskih kovinarjev njihova prizadevanja za hitrejši, boljši in vsestranski razvoj jugoslovanske samoupravne socialistične družbe, po poti, kakršno je začrtal in začel tovariš TITO.

V soboto, 11. oktobra se je nadaljeval praktični del tekmovanja. Ob 10. uri je bil sestanek odbora za tekmovanje kovinarjev narodne tehnike Jugoslavije, kjer so razpravljali o možnem kraju za naslednje — 15. srečanje kovinarjev Jugoslavije.

Praktični del tekmovanja je bil zaključen v zgodnjih popoldanskih urah. Tedaj so začele delati ocenjevalne komisije. Bilo je nešteto izdelkov, manj ali bolj kvalitetno izdelanih, zato delo komisij ni bilo lahko. Komisije so delale pozno v noč, nekatere celo do jutranjih ur. Precej meritev so celo ponovili, da bi ponovno preverili svoje odločitve, zato ni bilo bojazni, da bi izdelke ocenili narobe.

V soboto popoldne je bil v kinodvorani izobraževalnega centra še en zanimiv dogodek. To je bilo srečanje literatov-kovinarjev. Dvanajst literatov iz vseh republik in pokrajin je predstavilo svoje pesmi in prozo. Veliko avtorjev je v delih izrazilo svoja čustva do prvega kovinarja Jugoslavije — tovariša Tita. Vsa dela pa so tenkočutno govorila o delu in pokrajini, kjer avtorji žive in ustvarjajo. Srečanje je povezoval Jože Vozny, sodelavec Radia Ljubljana, akademski slikar Stefan Potočnik pa je vsem nastopajočim podaril grafike.

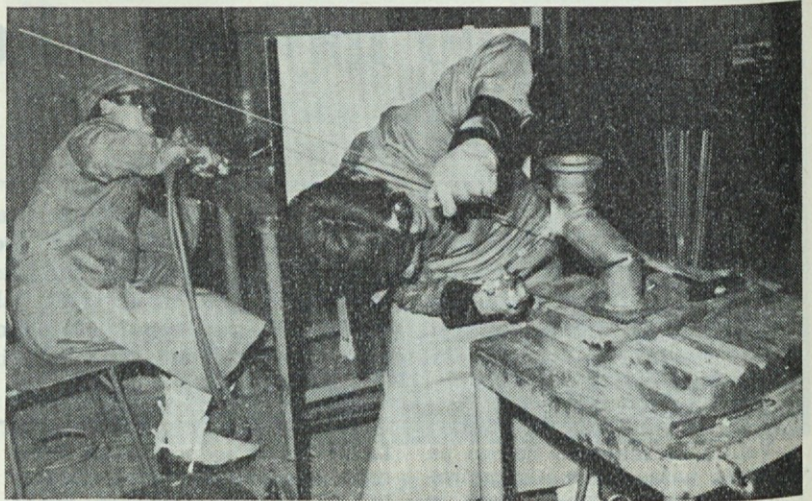
Drugi dan tekmovanja so se tekmovalci, vodje ekip, spremljevalci in organizatorji oziroma izvajalci tekmovanja udeležili sprejema pri predsedniku Skupščine mesta Ljubljane, tovarišu Marjanu Rožiču. Tekmovalci so se, sproščeni, zadovoljni z opravljenim delom in že pripravljeni na nove naloge, pogovarjali med seboj, izmenjavali medsebojne delovne izkušnje in tudi probleme, s katerimi se v času stabilizacije soočajo v delovnih organizacijah. Na sprejemu so tekmovalci in ostali udeleženci še utrdili vezi, ki so se v dnevih tekmovanja spletale med njimi.

Zadnji dan tekmovanja je bil najbolj razburljiv. Po dopoldanskem počitku, ki so ga tekmovalci pretežno izkoristili za ogled Ljubljane in njenih znamenitosti, so se ob 15. uri zbrali v delavski restavraciji. Bilo jih je toliko, da so nekateri med njimi morali celo stati. Tekmovalce je na začetku v svojem imenu in v imenu sveta Zveze sindikatov Jugoslavije pozdravil njen predsednik tov. Miran Potrč. Izrazil je željo, da bi bile takšne delovne manifestacije čim številnejše, da bi izhajale iz dela in samoupravljanja v naših delovnih okoljih in bi v prvi vrsti služile boljšemu delu, večanju produktivnosti dela in krepitvi samoupravljanja. Omenil je tudi besede tovariša Tita, ki je bil pobudnik za široko tekmovalno gibanje med kovinarji Jugoslavije.

V nadaljevanju je tovariš Potrč govoril o pomenu proizvodno-delovnih tekmovanj. Velika vrednost tekmovanj kovinarjev je v tem, ker se razvijajo v osnovnih organizacijah združenega dela, v bazi, od tod pa se razvijajo vse do federacije. To kaže, da rezultati na zveznem tekmovanju, niso naključni, temveč izhajajo iz stalnega dokazovanja in potrjevanja kvalitete, znanja in sposobnosti. V naši družbi je skupni imenovalec vseh naših ciljev človek-delavec. Prizadevati si moramo, da bodo delavci in njihovi sindikati dosegli še uspešnejše uresničevati te cilje, v katerih so vključeni vsi naši delovni ljudje, vsaka naša osnovna organizacija združenega dela in delovna skupnost.

Tovariš Potrč je spregovoril še o stabilizacijskih prizadevanjih, ki morajo postati najmožnejše gibanje za produktivnejše delo, skupno planiranje, združevanje dela in sredstev, za racionalno potrošnjo v okvirih ustvarjenega do-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Potem so se zavrteli stroji, zapresketali varilni plameni, udarjala so kovaška kladiva (Foto: K. G.)

Tudi strugarji se niso pustili motiti pri svojem delu (Foto: K. G.)

Ulivanje je izgledalo tako kot pri vsakdanjem delu, vendar je šlo presneto zares (Foto: V. Udovič)

Strugar Alojz Janežič — zvezni prvak pri izdelavi tekmovalnega izdelka (Foto: K. G.)

Najboljši livar v Jugoslaviji — Miro Pirc pri delu (Foto: V. Udovič)

Zbor delavcev začasno ustanovljene delovne organizacije METALAC 80 (KOVINAR 80) (Foto: M. M.)

Prvega dne tekmovanja nas je obiskal tudi tovariš Franc Leskošek-Luka, ki si je z zanimanjem ogledal tekmovalne prostore in sam začetek tekmovanja (Foto: K. G.)

Za mnoge tekmovalce je bil teoretični del tekmovanja najtežji (Foto: K. G.)

TEKMOVANJA KOVINARJEV ● TEKMOVANJA KOVINARJEV ● TEKMOVANJA KOVINARJEV ● TEKMOVANJA KOVINARJEV

Za kvalitetnejše delo

(Nadaljevanje govora Andreja Marince s 1. strani)

spodarskega razvoja. Kovinsko predelovalna industrija bo skupaj s črno metalurgijo še vedno ostala pomemben činitelj našega skupnega industrijskega razvoja. Toda podobno kot v ostalem gospodarstvu, ste pred pomembnimi odločitvami, saj vsi skupaj pripravljamo nove srednjeročne planne in pomembne odločitve, ki bodo vplivale na naš razvoj v naslednjem dvajsetletnem obdobju. Danes vse bolj spoznavamo in smo prepričani, da je obdobje ekstenzivnega razvoja za nami. Naše proizvode bomo morali proizvajati ceneje in jih oplemenititi z vse več kvalificiranega dela, z domačo tehnologijo in znanstveno-tehničnimi spoznanji. Vse to pa je mogoče, če bodo delavci v združenem delu medsebojno usklajevali svoje razvojne cilje in interese. Sedanje probleme in neskladja v razvoju je mogoče premagati postopno. Povezovati se morate na osnovi vaših interesov in preprečevati neoptimalnost, ki se kaže v majhnosti in zaprtosti, v regionalizmu, ki vodi v neracionalnost in nekonkurenčnost. Avtarkija, za katero se zavzemajo nekateri občinski in republiški činitelji, ki v precejšnji meri kroji investicijske odločitve ni v interesu delavcev in njihove resnične perspektive. CK ZKJ se je odločno opredelil, da je na investicijskem področju potrebno narediti korenite spremembe. Zmanjšati moramo obseg investicijskih vlaganj in odločno spremeniti način odločanja. Letna vlaganja v osnovna in obratna sredstva presegajo 40 odstotkov družbenega proizvoda. Od tega je ena četrtina ali 9 do 11 % zamrznjeno v zaloge. V razvitem svetu pa v ta namen uporabijo le 4 do 5 % družbenega proizvoda. To je znak počasnega obračanja sredstev in slabe organiziranosti in medsebojne povezanosti združenega dela. Na takšno stanje vpliva v velikih meri slaba organiziranost in povezanost trgovine s proizvodnim delom in nestabilnost v reprodukcijski preskrbi, ki ji botruje tudi visoka inflacija in gospodarska nestabilnost. Še pomembnejše je, da bodoče investicijske odločitve sprejemajo delavci. To pomeni tisti, ki nosijo in bodo nosili vse posledice za takš-

Slavnostni govornik Andrej Marinc (Foto: M. M.)

na ali drugačna vlaganja tako v gospodarstvu kot v družbenih dejavnostih. Politično in del gospodarske tehnokracije, ki danes pretežno odloča o investicijah, je potrebno razlastiti. Delavcem pripada oblast nad rezultati njihovega dela, kajti le oni ustvarjajo novo vrednost. Toda ta pravica, ki si jo je potrebno marsikje v praksi izboriti, ob sleherni konkretni investicijski odločitvi pomeni tudi konkretno odgovornost za svoj in usklajen družbeni razvoj. Delavci morajo poskrbeti za integriteto družbene lastnine in onemogočiti dejavnost tistih, ki zastopajo ozke podjetniške interese in lokalizem. Postati moramo skromnejši in racionalnejši. Vlagati pa smemo le toliko, kolikor smo ustvarili z realiziranim dohodkom in z medsebojnim povezovanjem združenega dela. V naslednjem srednjeročnem obdobju ne moremo več računati na dodatno akumulacijo in zadolževanje v tujini ali na kredite in monetarno politiko, ki nima realnega denarnega kritja.

Gospodarska stabilizacija in racionalno obnašanje mora prežeti naše obnašanje in ravnanje. Politika osebnih dohodkov je po odločni skupni akciji usklajena z dogovorjeno. Z vsa pravico mora delavski razred vztrajati, da ustalimo in uskladimo tudi splošno in skupno ter investicijsko porabo. Kdor na osnovi dogovorje-

nih kriterijev, ki jih moramo konkretizirati v sleherni sredini in na vseh nivojih, ne bo disciplinirano uresničeval takšne politike, naj se zaveda posledic. Ne samo zakonsko, tudi moralno in politično moramo žigosati takšne pojave, kajti danes ogrožajo naš razvoj, stabilnost in neodvisnost.

Ekonomski odnosi s tujino so postali odločilni činitelj našega razvoja. Borba za izvoz in skrajno racionalen uvoz, ki nam ga omogoča plačilna bilanca (deficit) postaja demarkacijska črta za obnašanje slehernega člana naše skupnosti. Naše notranje tržišče je preozko za razvoj, ki ga planiramo. Moramo izvažati, trenutno tudi za ceno slabše preskrbljenosti na domačem trgu. Izvažati moramo več znanja in vgrajene domače tehnologije in znanja, več domače opreme in proizvodov visoke obdelave, proizvode in usluge, ki omogočajo visok neto devizni efekt.

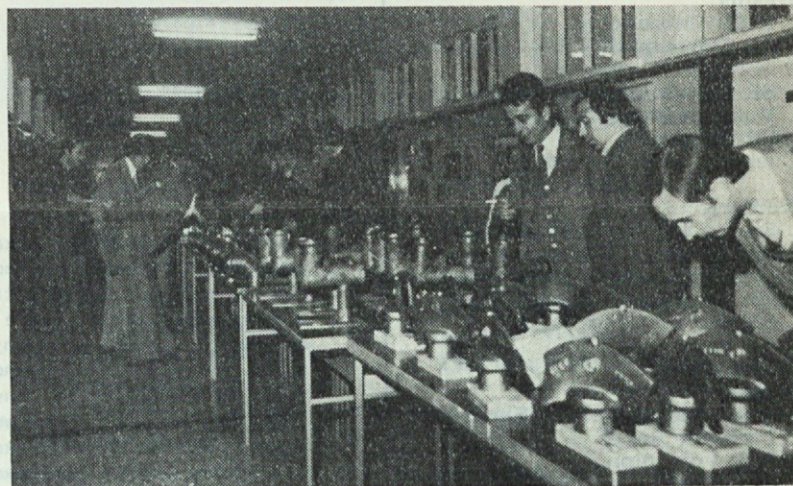
Kovinarji medsebojno povezanost imate skupno z domačo znanostjo in resursi izjemno možnost, da odločilno vplivate na tak razvoj in prispevate k bodoči ekonomski stabilizaciji in usmeritvi našega razvoja. 14. srečanje kovinarjev, pregled vaše aktivnosti dela in ustvarjanja, tekmovanje, ki ga danes odpiramo, je čudovita prireditev, ki se vpenja v bitko za ekonomsko stabilizacijo, za kvaliteto naše proizvodnje in družbenega življenja nasploh.

Osnovni smoter vseh takih tekmovanj je nedvomno množičnost, zato moramo podpirati usmeritev, da se organizirajo predvsem znotraj temeljnih organizacij združenega dela. Samo tako so lahko dovolj široka spodbuda za osebni razvoj in povečevanje znanja vseh bolj številnih delavcev. Priznanja najuspešnejšim zato ne smejo postati cilj, ampak predvsem spodbuda njim in njihovim delovnim tovarišem za osvajanje še več novega znanja, ki jim naj omogoči tako doseganje boljših proizvodnih rezultatov kot tudi doseganje večjega osebnega zadovoljstva in motiviranosti pri opravljanju svojega dela. Zato je tudi že sedaj potrebno čestitati vsem, ki ste bili v svojih delovno proizvodnih sredinah izbrani za sodelovanje na tem zaključnem srečanju. Že s tem ste dokazali svoje znanje in sposobnosti. Želim vam uspehov tudi na tem zaključnem tekmovanju, predvsem pa vam želim, da bi svoje znanje uspešno uporabljali v praksi, da bi ga prenašali tudi na svoje delovne tovariše in da bi ga še naprej bogatili.

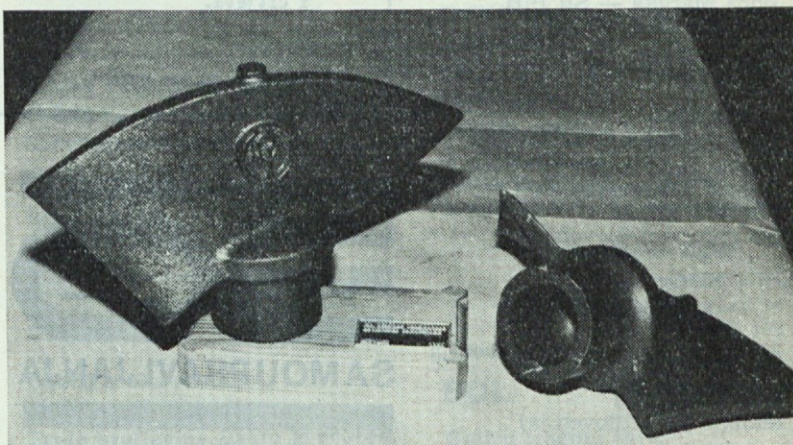
30
SAMOUPRAVLJANJA
20
ČASOPISA LITOSTROJ

Delovni posvet na tekmovanju (Foto: V. Udovič)

V nedeljo dopoldne so si obiskovalci v hodniku izobraževalnega centra lahko ogledali vse tekmovalne izdelke (Foto: M. M.)

Številni gostje so si po otvoritvi ogledali tekmovalna mesta v livarni sive litine in IC Litostroj (Foto: V. Udovič)

Proslave ob otvoritvi zveznega tekmovanja kovinarjev se je udeležilo tudi mnogo pomembnih predstavnikov občinskega, mestnega, republiškega in zveznega družbenopolitičnega življenja ter ostalih institucij (Foto: M. M.)

Seja organizacijskega in častnega odbora tekmovanja (Foto: K. G.)

TEKMOVANJA KOVINARJEV • TEKMOVANJA KOVINARJEV • TEKMOVANJA KOVINARJEV • TEKMOVANJA KOVINARJEV

Gostili smo najboljše

(Nadaljevanje s 4. strani)

hodka, za krepitev položaja in oblast delavcev v naših socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih in političnih odnosih.

Ob koncu je tovariš Potrč še čestital najuspešnejšim tekmovalcem za dosežene rezultate in jim izročil priznanja, ki jih bo od letos naprej podeljeval svet Zveze sindikatov Jugoslavije.

Govoru tovariša Potrča pa je sledila javna razglasitev rezultatov in podelitev nagrad. Zaradi izredno velikega števila tekmovalcev lahko objavimo le po prve tri iz vsake discipline. Omeniti pa moramo, da so se Litostrojčani uvrstili zelo dobro, saj imamo v naši delovni organizaciji kar dva zvezna prvaka.

Rezultati so bili naslednji:

Strugarji:

1. Alojz Janežič — SR Slovenija (Litostroj)
2. Jože Kotnik — SR Slovenija
3. Slobodan Mitrovič — SR Srbija (ekipno prva Slovenija)

Rezkalci:

1. Milan Radičević — SR Srbija
2. Andrej Adamič — SR Slovenija (Litostroj)
3. Laslo Teleski — SAP Vojvodina (ekipno prva Slovenija)

Brusilci:

1. Dušan Mozetič — SR Slovenija
2. Miroslav Klavžar — SR Slovenija (Litostroj)
3. Vukadin Raković — SR Crna gora (ekipno prva Slovenija)

Orodjarji:

1. Franjo Troha — SR Slovenija
2. Jože Selič — SR Slovenija
3. Ljubomir Šavaf — SR Hrvatska (ekipno prva Slovenija)

Strojni kovači:

1. Stevo Stegič — SR BiH
2. Ignac Laznik — SR Slovenija
3. Zvonimir Rakoš — SAP Vojvodina (tekmovali samo posamezniki)

Plamenski varilci:

1. Camil Dizdarevič — SR Crna gora
2. Ivica Matuka — SR BiH
3. Miroslav Mohorič — SR Slovenija (ekipno prva BiH)

Varilci REO:

1. Juso Majkanović — SR BiH
2. Srečko Rojs — SR Slovenija
3. Djevad Abdomerović — SR Crna gora (ekipno prva Slovenija)

Varilci MAG:

1. Milisav Stevanović — SR Srbija
2. Zlatko Sobota — SR Slovenija
3. Stolislav Mijatović — SAP Vojvodina (ekipno prva Slovenija)

Varilci TIG:

1. Todor Radosavljev — SAP Vojvodina
2. Tiomotije Zagorčič — SR Srbija
3. Nedeljko Milanković — SR Hrvatska (ekipno prva Srbija)

Livarji kaluperji:

1. Mirko Pirc — SR Slovenija (Litostroj)
2. Steva Petrovič — SR Srbija
3. Franc Grbec — SR Slovenija (Litostroj) (ekipno prva Slovenija)

Avtomehaniki — diesel:

1. Rudolf Pušenjak — SR Slovenija
2. Branislav Božin — SAP Vojvodina
3. Rade Obrič — SR Srbija (tekmovali samo posamezniki)

Avtomehaniki — OTTO:

1. Adolf Biderman — SR Slovenija
2. Radoje Ristović — SR Srbija
3. Marjan Jančec — SR Hrvatska (tekmovali samo posamezniki)

TELEGRAMI TELEGRAMI

V času tekmovanja so nam delovne organizacije poslane pozdravne brzojavke. Zaradi pomanjkanja prostora objavljamo le eno brzojavko kovinarskih delavcev Rudarsko-topilniškega bazena Bor, čestitali pa so nam še delavci DO Pobjeda, združeni v sozdu Pobjeda iz Novega Sada, delavci ladjedelnice Sava iz Mačvanske Mitrovice in delavci Elektronske industrije iz Niša.

TELEGRAMI

TELEGRAMI

TELEGRAMI

31100 yu tzt

19249 yu rthor rbt.4575/sv bor.10.10.1980

41 tovi zavodi

djakoviceva cesta - 36

danas u godini velikog gubitka naseg najveceg mtee metalca tita, u godini, 30 godina samoupravljanja i 35 godina slobode, okupljeni na dan metalaca jugoslavije, mi metalci radnici fabrike opreme i delova, cesticamo ucesnicima xiv saveznog takmicenja na postignutim rezultatima sa zeljom da u završnoj manifestaciji rada postignu jos vece rezultate prihvatajući takmicenje metalaca, kao svoj oblik rada i obrazovanja, svi metalci radnici rudarsko-topilnicarskog basena i fabrike opreme i delova, ucestvuju na takmicenju od svoje osnovne organizacije, na do završnog takmicenja u grupi najboljih metalaca jugoslavije. vasi postignuti rezultati na xiv-tom saveznom takmicenju metalaca bice i nasi uspesi i snaga za ostvarivanje proizvodnih zadatka i ciljeva.

metalci radnici rudarsko-topilnicarskog basena bor

DELO PRESS CENTRA

Vsako tekmovanje prinese s seboj še cel kup obveznosti, seveda tudi obveščanje in urejanje stikov z javnostjo. Zato se je Litostroj dogovoril z Zvezo sindikatov Slovenije, da organiziramo posebno službo tako imenovani press center.

Njegovo delo je dobro zaživel, že pri republiškem tekmovanju kovinarjev. Tu so sodelovali le Litostrojčani, ki jih je vodil tovariš Karel Gornik, vodja informativnega centra Litostroj. Izdali so dva biltena, ki sta vsebovala vse podatke o tekmovanju in tudi uvrstitve republiških tekmovalcev.

Nekoliko zahtevnejše je bilo delo na zveznem tekmovanju. Tu je bilo ob informiranju velik podatek tudi na obveščanju navzven in v stikih z javnostjo. Tekmovanje je spremljala tudi velika množica novinarjev iz cele Jugoslavije. Potrebno je bilo nuditi vse podatke in informacije o dogajanju, spremljati je bilo treba posamezne dogodke, narediti precej intervjujev, ob tem pa še zbirati govore in omogočiti Radiu Ljubljana, Radiu Glas Ljubljane in ljubljanski televiziji, da so posneli oddaje. Ne nazadnje pa je bilo veliko dela tudi z izdajo dveh biltenov med samim tekmovanjem. Tu so se še posebej izkazale litostrojске administra-

Najboljši tekmovalci na zveznem in republiškem tekmovanju v pogovoru z generalnim direktorjem Markom Kržišnikom (Foto: M. M.)

Najuspešnejši litostrojски tekmovalci

Najboljše tekmovalce iz Litostroja je 14. oktobra povabil na razgovor generalni direktor tovariš Marko Kržišnik. Zanimali so ga vtisi tekmovalcev, njihovi uspehi, predvsem pa jim je želel čestitati. Tako so prišli na razgovor prvak na zveznem tekmovanju strugar Alojz Janežič, prvak na zveznem tekmovanju livar Miro Pirc, drugi na republiškem tekmovanju livar Tone Ogrin, drugi na republiškem in zveznem tekmovanju strojni brusilec Miroslav Klavžar, drugi na republiškem in četrti na zveznem tekmovanju rezkalec Josip Lukša in prvi na republiškem in drugi na zveznem tekmovanju rezkalec Andrej Adamič. Na žalost pa sta manjkala prav tako dobro uvrščena Marjan Černivec in Franc Grbec.

Tovariš Kržišnik je najprej vse tekmovalce pozdravil in jim čestital, potem pa so se sprosteno pogovarjali o tekmovanju, o načinu dela ter o mnogih drobnih in zanimivih zapletih in podobnem. Skupno mnenje je bilo, da bi bilo bolje, ko bi bila otvoritvena slovesnost v Litostroju, na mestu kjer je tekmovanje potekalo; na žalost pa pri rezultatih ob imenih tekmovalcev tudi niso bile omenjene delovne organizacije, kjer so zaposleni. (V obrazložitev temu lahko povemo, da je vse podatke o tekmovalcih zbiral organizacijski odbor, ki pa je ob prijavi zahteval le ime republike, ne pa tudi ime delovne organizacije. Zato teh podatkov tudi ni bilo moč objaviti.)

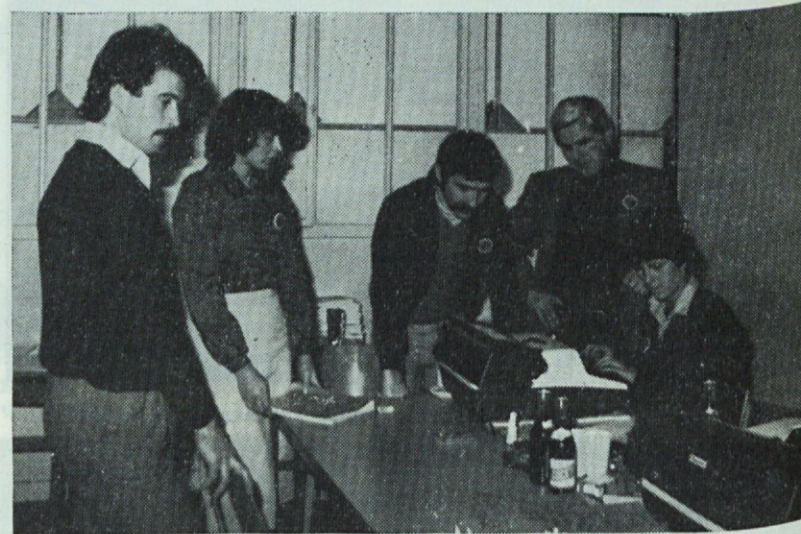
Tovariš Kržišnik je izrazil zadovoljstvo, da je Litostroju tako velika organizacija, kot je zvezno tekmovanje, uspela, poudaril pa je, da predvsem taka tekmovanja dvigajo ugled dela. Kažejo na to, da je treba tudi pri teh delih, ki jih pogosto za postavljamo, delati z glavo in ne le z rokami.

Se posebej pa velja omeniti naš Izobraževalni center, ki so ga obiskovali skoraj vsi sedanji — dobro uvrščeni — tekmovalci. Ponovno namreč kaže na to, da so delavci, ki so končali našo šolo, dobro strokovno in teoretično podkovani in so se sposobni meriti tudi z najboljšimi proizvodnimi delavci v Jugoslaviji.

V izobraževalnem centru se je šolal tudi Alojz Janežič, ki je dosegel odlično prvo mesto na zveznem tekmovanju. Doma je iz Iga, že od 8. julija 1968 pa je zaposlen kot strugar v tozdu Obdelava. Za razliko od njega se je prvo uvrščeni med livarji Miro Pirc šolal na poklicni šoli na Viču, v Litostroju pa se je zaposlil 10. novembra 1969. Neposredno po tekmovanju sta imela veliko intervjujev z različnimi novinarji, predstavila pa sta se kot vedra in skromna fanta. Obadva se ob delu še dodatno izobražujeta, pri tem pa sta vestna in pridna delavca. Njun uspeh na tekmovanju ni naključen — za njima je vrsta let zavzetega in ustvarjalnega dela, predvsem pa ljubezni do svojega poklica.

Tako njima kot ostalim tekmovalcem iskreno čestitamo in jim želimo še nadaljnjih uspehov in spodbud pri delu.

Tovariš Kržišnik je v imenu družbenopolitičnih organizacij vsem tekmovalcem podaril spominsko knjigo »Ljubljana«.

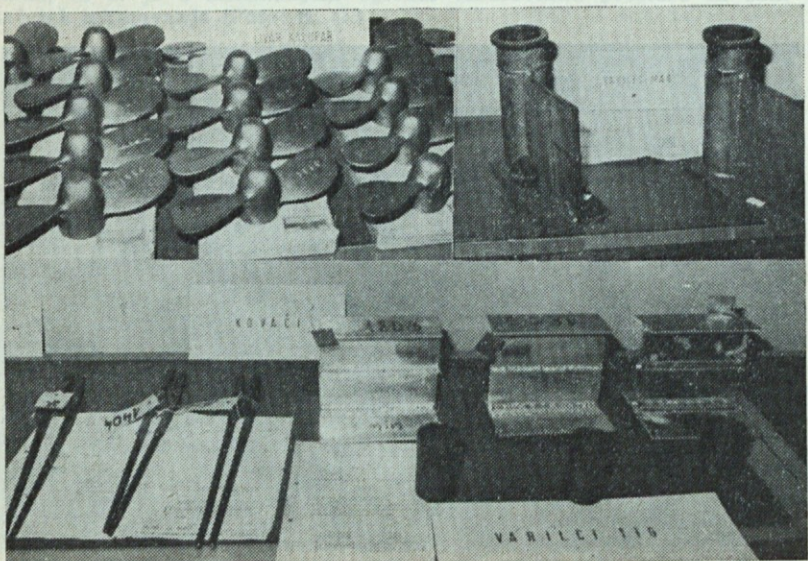
Press center je delal v avli izobraževalnega centra — to pomeni, da je bil v središču vseh dogajanj (Foto: M. M.)

torke, ki so v izredno kratkem času napisale ves material, svojevrsten rekord pa je dosegla tudi naša tiskarna na čelu s tovarišem Gelemanovičem, ki je malo ponoči, malo podnevi pripravljala obe številki biltena.

V press centru je delala posebna ekipa novinarjev, ki je pripravljala in pisala prispevke za bilten. Morali so tudi spremljati dogodke, o katerih smo pisali v biltenu in sedaj v časopisu. Tu so bili novinarji: Mirjam Križman — Radio študent, Miro Petek —

Mladina, Nikola Damjanović — Mladina in Marijana Neglič — Litostroj. Zato lahko rečemo, da je tudi članek o zveznem tekmovanju kovinarjev, ki smo ga objavili v tej številki časopisa, plod skupnega dela vseh štirih novinarjev. Velike zasluge za uspešno delo press centra tako na republiškem kot zveznem tekmovanju pa ima vodja centra tovariš Karel Gornik, ki je skrbel za usklajeno in nemoteno delo službe.

M. M.

In to so izdelki — dobri, boljši, najboljši (Foto: K. G.)

TEKMOVANJA KOVINARJEV • TEKMOVANJA KOVINARJEV • TEKMOV

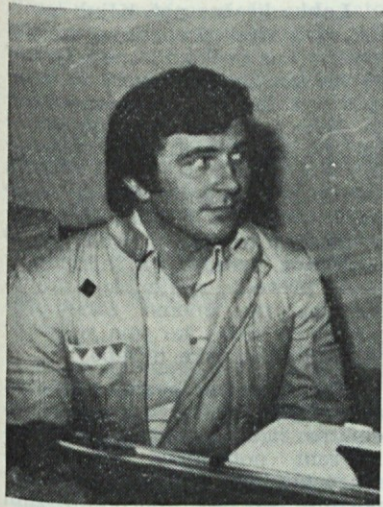
TEKMOVALCI O TEKMOVANJU

V soboto dopoldne je tekmovalno vzdušje doseglo vrhunec. V šolskih delavnicah in v delavnicah tozgov PUM in PZO so tekmovalci zaključevali praktični del tekmovanja. To je bila prilika, da povprašamo nekaj tekmovalcev in vodij ekip o njihovih delovnih uspehih ter o vtisih tekmovanja samega:

Marijan JANČEC, avtomehaničnik v DO Borongaj iz Zagreba

»Prvič sem v Ljubljani in sem zelo zadovoljen. Organizacija tekmovanja je izredna. Na republiškem tekmovanju, ki je bilo na Reki, sem bil prvi, tu pa je konkurenca zelo močna. Moj cilj ni, da bi dosegel prvo mesto — pomembno se mi zdi sodelovati. Smisel tekmovanja je v medsebojnem spoznavanju, v izmenjavi izkušenj in preko tega v širjenju bratstva in enotnosti. V moji delovni organizaciji so mi omogočili, da se za tekmovanje solidno pripravim. Vidim, da smo vsi tekmovalci tu dobro pripravljeni in da je veliko odvisno od sreče. Tekmovalci sami pa bomo ob povratku v svoje delovne organizacije prenesli pridobljene izkušnje na naše mlajše sodelavce. V tem vidim smisel takšnih tekmovanj.«

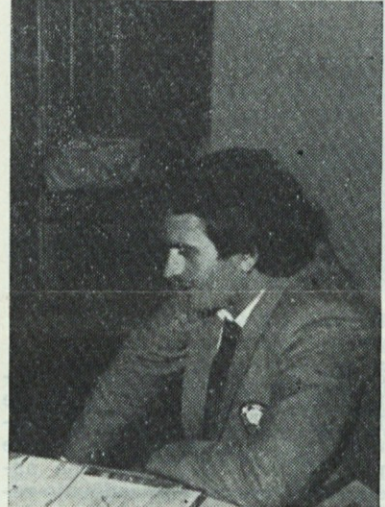
Opazili smo, da so vsi tekmo-

tovarnah. Če na takšnih tekmovanjih dosežeš dobre rezultate, se moraš izkazati kot dober delavec tudi v svoji delovni organizaciji.

Budimir JOKIĆ, vodja ekipe plamenskih varilcev SAP Vojvodine, po poklicu tehnik, dela kot tehnolog varjenja v ladjedelnici »Novi Sad«.

»V Ljubljani smo bili lepo sprejeti in se tukaj počutimo prav dobro. V primerjavi s pokrajinskim tekmovanjem moramo reči, da je tukaj konkurenca močnejša, težja pa je tudi izdelava tekmovalnih predmetov. Organizacija tekmovanja se mi zdi dobra, pripomba imam le glede obiskovalcev. Le-ti so namreč lahko prišli v bližino tekmovalnega prostora, kar je mnoge izmed tekmovalcev oviralo in jim zbijalo koncentracijo. V tem oziru je bilo precej bolje na pokrajinskem tekmo-

Doslej je tekmoval na občinskem tekmovanju, kjer je dosegel 1. mesto, zatem na Unisovem tekmovanju, kjer je bil peti, in na republiškem tekmovanju, kjer je spet dosegel prvo mesto.

Po njegovem mnenju ni velikih razlik med republiškimi in zveznimi kriteriji, prav tako tudi ni bilo velikih razlik v težavnosti izdelave delovnih predmetov.

Bil je prvič v Ljubljani, zelo mu je všeč. Zato skupaj z ostalimi člani ekipe iz BiH izkorišča vsak prosti trenutek za ogled mesta in okolice. Organizacija se mu je zdelala več kot dobra. Odlično so bila pripravljena delovna mesta, delovno orodje, dobro je bilo tudi delo ocenjevalnih komisij, dobro pa je bil izmerjen tudi čas tekmovanja. Po njegovem mnenju je smisel takšnih tekmovanj v izmenjavi izkušenj, sklepanju novih znanstev in prijateljstev, v spoznavanju različnih delovnih organizacij in njihovih delavcev, pa tudi v spoznavanju dela poklicnih tovarišev. Vendar pa tekmovanje ne smejo služiti prestižu nekaterih delovnih organizacij, temveč morajo ostati res samo delovna tekmovanja.

Kot ostale, tudi njegovo delovno okolje zanimajo uspehi delavcev — tekmovalcev, vendar to ne predstavlja nekih posebnih prednosti za te delavce ali celo večji osebni dohodek. Najvažnejše je, da dobri tekmovalci v veliko primerov pritegnejo tudi mlajše sodelavce, ki žele tekmovali v svojem delu. Vendar pa mnogi med njimi pozabljajo, da je potrebno veliko izkušenj in veliko let dela, da lahko dosežeš dobre rezultate. On sam dela v poklicu, ki ga ima rad že polnih 18 let.

Abib AVDIJA rezkalec iz DO Alatinica iz Uroševca.

»To je moje tretje zvezno tekmovanje — bil sem že v Beogradu, Sarajevu, zdaj pa sem tu v Ljubljani. S sprejemom sem zadovoljen. Letos sem bil drugi na pokrajinskem tekmovanju in pričakujem tudi tukaj solidno uvrstitev. Važnejše kot to pa je, da sem spoznal nove prijatelje, preko njih pa tudi način dela v drugih delovnih organizacijah. Za to tekmovanje se nisem posebej pripravil. V moji delovni organizaciji prevladuje mnenje, da mora biti vsak delavec, ki pravilno izpolnjuje svoje delovne obveznosti, v vsakem trenutku pripravljen dati od sebe največ. Tudi po mojem mnenju se sposobnemu delavcu ni treba posebej pripravljati na tekmovanje. Razen tega pri nas tudi ni pogojev, da bi se delavci v delovnem času pripravljali na tekmovanje. Naša delovna organizacija je imela velike izgube, ki pa nam jih

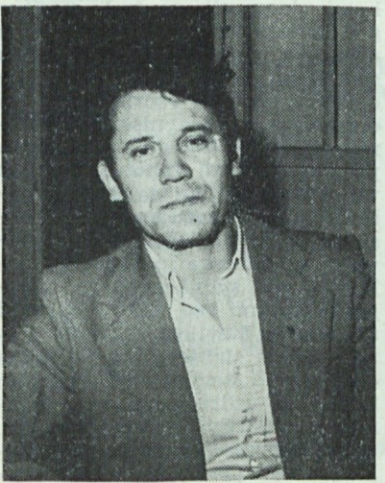
valci iz Zagreba oblečeni v posebne kombinezone, ki se razlikujejo od tistih običajnih, ki smo jih vajeni. Sekretar tekmovalnega odbora kovinarjev Stjepan Stoković nam je razložil:

»Tekmovalci bodo tu dobili nagrade in priznanja. Mi pa želimo tekmovalce na zveznem tekmovanju predstaviti tudi na drug način. Zato so oblečeni v te kombinezone, ki se razlikujejo od klasičnih. Ko se bo naš tekmovalec vrnil v svojo delovno organizacijo, s seboj ne bo prinesel zlatnikov in ostalih nagrad, temveč se bo v svoji sredini predstavil na takšen način. To, da je ta kombinezon svetle barve, izraža našo željo, da bi ti delavci delali v normalnih pogojih, da ne bi bili umazani, kar lahko vpliva na opredelitev mladih pri izbiri bodočega poklica. Moramo doseči pogoje, da se delovno mesto mehanika vsaj v tehničnem smislu ne bo razlikovalo od mesta nekega vodilnega delavca.«

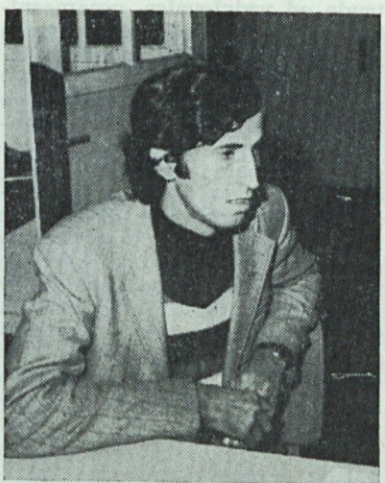
Aco SEKULOSKI je prišel na tekmovanje iz Pančeva, kjer je zaposlen v delovni organizaciji Minel I. Po tekmovanju je povedal naslednje:

»To je že moje četrto zvezno tekmovanje. Tekmoval sem v delovni disciplini varjenja po TIG postopku. Lansko in predlansko leto sem bil v tej disciplini prvi, zato tudi letos upam na najboljši rezultat. Rečem lahko tudi to, da mi je mesto Ljubljana zelo všeč, samo malo je hladno, ker se nismo pripravili na tak mrz. Na samo organizacijo tekmovanja nimam posebnih pripomb. Žal mi je le to, da smo v času tekmovanja namešteni v Kranju.

Velik prispevek tovrstnih tekmovanj je, da se sklepa veliko prijateljskih vezi med delavci cele Jugoslavije. Tekmovanja tudi dobro vplivajo na proizvodnjo v

Ile LUKIĆ, strojni ključavničar iz SOZD UNIS, zaposlen v delovni organizaciji »Slavko Rodić« v Bugonju.

je uspelo sanirati, to pa nam gotovo ne bi uspelo brez prizadevanja vseh mojih sodelavcev, ki so zelo sposobni mojstri.«

Na srečanju literatov so se mnogi pesniki predstavili s svojimi deli. Na sliki pesnica Asta Malavašić, zaposlena v DO Metalna Senovo, ki sledi izvajanju svoje pesmi »Kovinarska« (Foto: M. M.)

METALAC TITO

Ovu nam zemlju prekrilo ime ponosito
U našoj ljubavi najveći čovek i Drug,
U ovoj zemlji rođen je Metalac TITO.
Poklonio nam pesmu uz nakovanj, čekić i strug.

Njemu dugujemo polja crvenih ruža,
tu divnu reku bez povratka,
njemu što je u džinovskom oklopu
na konju belom imenom naših planina,
On koji je Sutjesku, Drinu, Neretvu...

Njemu poklanjamo buket crvenih ruža,
tu divnu reku bez povratka,
bilo da su iz Sahare, il s obale reke Nila,
bilo to sa Dalekog Istoka, Urala ili Kašmira,
cvata u ljubavi našoj — TITO
— ZASTAVA MIRA!

Ovu nam zemlju prekrilo ime ponosito,
u našoj ljubavi najveći Čovek i Drug.
U ovoj zemlji rođen je Metalac TITO.
Poklonio nam pesmu uz nakovanj, čekić i strug.

Aleksander Despotović
TREPČA-KOSOVO

PROLOM

Bio jednom jedan oblak
umoran od prošlosti,
sa vodom u koljenu.
Prolazio pjesnik i rekao:
Vidite olovnog oblaka!
Čuli ljudi olovo.
Iz olovnog oblaka izvadili olovo,
sunce oderalo kožu,
zemlja upila vodu.
Od svega toga osta samo pjesnik,
pokisao do gole kože.

Daupović Š.

TITO

Majka Zagorja ga rodila,
Oskudnim plodovima ga hranila,
Sonce Zagorja grijalo
Sutla bistra kupala.

Rastao dečak,
Rastao do đaka,
Izrastao do metalca — ilegalca.
Osetio najteže radničke muke.
I digao se protiv kapitalističke ruke.

Oganj iz oka sevnu,
sruši čamotinju drvenu.
Trule kraljevine jaram je zbačen.
Svršene su narodne muke,
i sve je dato u radničke ruke.

Brata, bratom pomirio
mede razgradio!

Nema ga više,
nema ga, da nam se smeši,
da nas teši.

Umro je!
Duša se steže,
Usta su bez glasa.

U poljima klasja tužno zri,
Tuga ga mori.

U ratara malaksao trud,
žali, umro mu idol.

Milenko Čolić
»Jelšingrad«
Banja Luka

PESMA TITU

UŽIČKA 15

Umro baštovan stari!
Ostali njegovi rukosadi,
Da tiho cvetaju
I na njega nas sećaju.

Najlepše cveće negovao,
Kalemio.
U nasleđe
Nama ga ostavio.

I sada rastu tu,
Na istom mestu...
U Užičkoj 15...

Perunika,
Lala,
Orhideja i
Ostalih cvetova roj...

Cvetaju, cvetaju i nestaju,
A rukosadi za večnost ostaju.

Milenko Čolić
»Jelšingrad«
Banja Luka

BOL

Umiru tragovi zore,
u otkucaju vrela leta gore,
negde u meni
uzburkane vode žubore,
kucnuo je čas nestajanja,
u ruci protekle godine stežem,
duboko u meni
tvoje ime plamti.
Ostatkom snage
ne mogu
da zaustavim reku,
što niz moje lice
odnosi tebe,
odnosi nas.
Umiru tragovi zore
u otkucaju,
vrela leta gore
negde u meni,
uzburkane vode žubore.

VERICA TADIĆ
»SLOBODA« — ČAČAK

PREDSTAVLJAMO VAM TOZD IVET

Vzdrževanje — sestavni del

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Elektro vzdrževanje strojev in naprav

To področje vzdrževanja skrbi v DO Litostroj za nemoteno delovanje »srca in ožilja« v proizvodnem procesu. Poleg preventivnih, tekočih in rednih vzdrževalnih del opravlja skupina, ki jo sestavlja 50 delavcev, tudi generalna popravila strojev, naprav in instalacij ter komunicira z dobavitelji električne energije RTP Kleče, RTP Šiška in s podjetji za razna vzdrževalna in investicijska dela.

Na osnovi široke dejavnosti in povečanega števila obdelovalnih strojev in naprav so se povečale potrebe po vzdrževalnih delih. Zato smo v letu 1978 izdelali novo organizacijsko shemo z namenom zadostiti novonastalim in bodočim zahtevam po vzdrževalnih delih. Nova shema je zahtevala adaptacijo elektro delavnice s TOZD PZO, s čimer smo pridobili normalne pogoje za delo. S tem smo tudi zmanjšali število nepotrebnih transportnih storitev za navedeni TOZD.

Po novi organizacijski shemi je dejavnost porazdeljena na štiri večje skupine, ki so zadolžene za vzdrževalna dela pripadajočih področij, in sicer:

a) Vzdrževanje TT-naprav

- telefonska centrala
- TT omrežje
- ozvočenje
- požarnovarnostne in signalne naprave
- vzdrževalna dela termome- rilnih sistemov
- kontrola in vzdrževanje ži- gosnih ur

— vzdrževanje pisalnih in računskih strojev

b) Vzdrževanje strojev in naprav — področje I.

Imenovana skupina izvaja dela v objektih tozda PZO in v objektih tozdv, ki se nahajajo v neposredni bližini objekta pločevinarne. Delokrog vzdrževalnih del je:

- pretvorniki z omrežjem
- visokofrekvenčno orodje s pripadajočimi omrežji in sistemi za njihovo napajanje
- razsvetljava
- manjša elektro instalacijska dela
- klima in toplotne naprave njihovega področja
- varilna oprema — stroji, naprave
- obdelovalni stroji in naprave področja I.

— skrb za pravočasna naročila potrebnih rezervnih delov za opremo področja I.

c) Vzdrževanje strojev in naprav področja II.

Skupina področja II. izvaja vzdrževalna dela v TOZD OB, TOZD TVN in opravlja potrebna dela v centralni elektro delavnici.

Vsebinska njihovih vzdrževalnih del je:

- vzdrževanje strojev in naprav
- previjalnice električnih motorjev
- remontna dela strojev in naprav
- vzdrževanje žerjavov
- ključavničarska dela za področje potreb elektro-vzdrževanja
- večja elektroinstalacijska dela
- vzdrževanje razsvetljave področja II.
- toplotne in klima naprave
- skladiščna služba za potrebe vzdrževalnih del

d) Vzdrževanje strojev in naprav področje III.

Skrbi za vzdrževalna dela TOZD PUM in njemu bližnjih objektov, in sicer:

- vzdrževanje strojev in naprav
- vzdrževanje termo in toplotnih naprav
- vzdrževanje razsvetljave področja III
- vzdrževanje visokonapetost-

nega področja TP postaj, vozlišč, prostozračne postaje, daljnovod Kleče—Litostroj

Dispečerska služba bdi nad instrumenti v komandni postaji, kontrolira porabo električne energije in je v stalni povezavi s porabniki ter dispečerjem v RTP Kleče.

Tudi pri tej veji vzdrževanja so težave z dobavo rezervnih delov iz uvoza in pomanjkanjem ostalega potrebnega materiala za potrebe vzdrževanja strojev in naprav, razsvetljave in drugo. Posamezni stroji so tehnično različno opremljeni, različnih letnikov in dobavljeni iz različnih držav, kar nam onemogoča tipizacijo dobave rezervnih delov. Tak strojni park zahteva strokovno usposobljene in izkušene vzdrževalce.

Že več let imamo željo po obnovitvi telefonske centrale, saj bi se uporabniki telefonskih pogovorov manj jezili na naše vzdrževalce TT področja. Obstoječa centrala je dotrajana, rezervnih delov ni in jo je nemogoče kvalitetno vzdrževati. Letos smo se že dogovarjali o načinu financiranja nove centrale, o rokih dobave, o ceni itd. Torej na področju telefonskih zvez lahko pričakujemo, da se bo situacija v bližnji prihodnosti izboljšala.

Elektro vzdrževanje zahteva triizmensko delo. Ob prostih dnevih in praznikih je vpeljana stalna dežurna služba. Poleg službe zavarovanja, gasilcev in še nekaterih je tudi dežurni električar tisti, ki varuje našo skupno imovino. V primeru večjih okvar na področju visokonapetostnega omrežja so vzdrževalci vedno pripravljeni priti v DO ne glede na časovno obdobje. Zavedamo se, da samo s skupnimi močmi, dobrimi odnosi in z vestnostjo pri delu lahko veliko prispevamo k skupnim nalogam in uspehu DO.

Vzdrževanje strojev in naprav

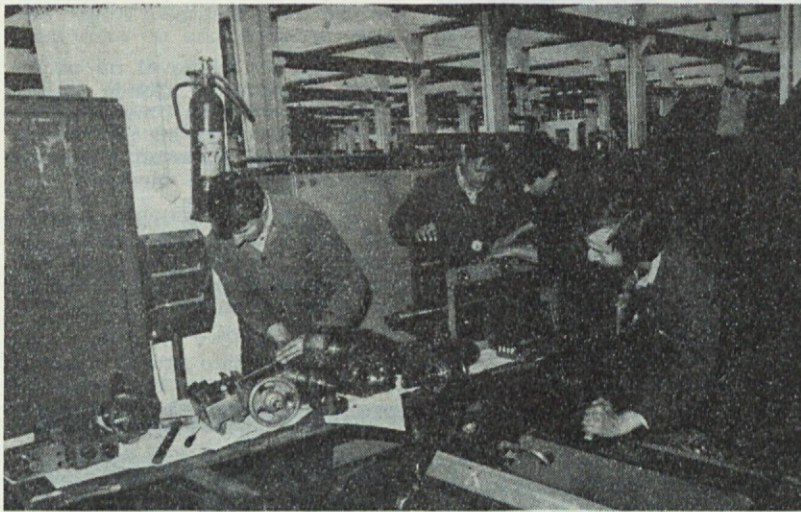
Kot smo že uvodoma omenili, je bil obrat vzdrževanja strojev in naprav zasnovan v okviru DO. Delavci v njem so skrbeli za nemoteno delovanje strojev in opravljali tekoče vzdrževanje, predvsem pa generalno popravljali stroje iz reparacije; nekateri še danes služijo svojemu namenu. Ker je bila tovarna na začetku razvoja, se je tako vzdrževanje moralo umikati in odstopati tudi lokacije. Tako se je morala strojna delavnica do danes seliti že petkrat.

Vzdrževalci so bili zelo iskani in mnogi so odšli v druga podjetja, kjer so bili bolj plačani. Znano nam je, da je Litostroj oskrboval z vzdrževalci skoraj cel ljubljanski bazen, saj so se ti kadri lahko v Litostroju marsičesa naučili in videli.

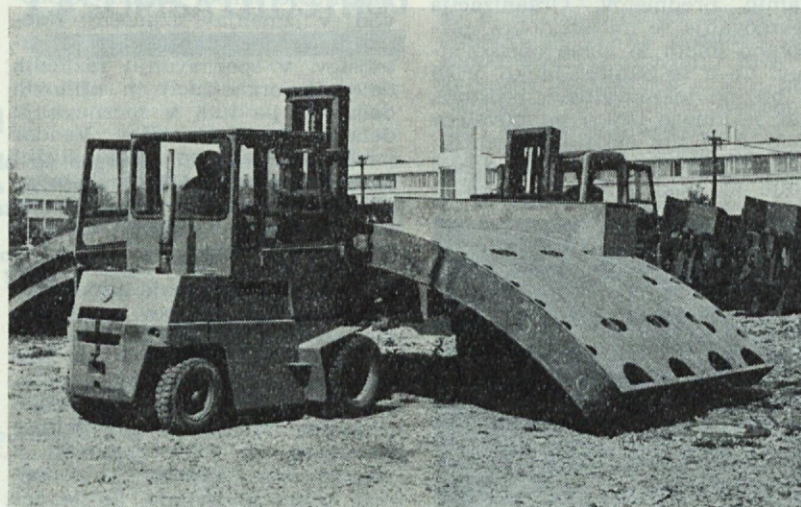
Oddelek vzdrževanja strojev pokriva vzdrževanje strojev v vsej delovni organizaciji. Pri tem imamo težave z rezervnimi deli, ki jih je mogoče nadoknaditi le z uvozom oziroma pri proizvajalcu stroja ali pri dobavitelju.

Vzdrževanje naprav: V to vejo je vključeno vzdrževanje žerjavov, preventivni pregledi in ostala splošna ključavničarska dela, pa seveda tudi vzdrževanje sušilnih, žarilnih in talilnih peči. Delavnica vzdrževanja naprav opravlja poleg vzdrževanja tudi dela na novih objektih, kot so manjši mostni žerjavi, večje prečelave na žerjavih in si pripravljajo v večji meri tudi vse potrebne rezervne dele.

K tej delavnici je priključen še oddelek jermenarne, ki izdeluje zaščitna sredstva, tesnila, jermenarja za potrebe cele delovne organizacije. V sklopu vzdrževanja strojev in naprav je tudi obdelava, ki izdeluje rezervne dele in opravlja storitve, ki se pojavljajo

Skupina ključavničarjev pri večjem popravilu obdelovalnega stroja (Foto: E. L.)

Pri razkladanju vagonov ni zastojev (Foto: E. L.)

pri montaži (izdeluje zahtevnejša prilagajanja, struži, brusi, rezka). Tudi v tem oddelku imamo, čeprav maloštevilno, zelo kvalitetno ekipo, ki je kos najzahtevnejšim tehnološkim postopkom kljub iztrošenim strojem. V tem oddelku opravimo storitve zunanjim strankam na stroju za brušenje vodil obdelovalnih strojev.

Prav gotovo pomembna dejavnost tega obrata je služba mazanja. Oddelek, ki skrbi in naroča mazna sredstva, vodi evidenco, kontrolno menjave olj, popravila, čiščenje maznih sistemov, opravlja prav gotovo zelo važno funkcijo. Od te skupine je odvisna kvaliteta obdelave in podaljšanje točnosti stroja ali naprave. Pri tem prav gotovo igra zelo veliko vlogo upravljalec stroja, ki opravi dnevno mazanje.

Področje vzdrževanja postaja vedno bolj zahtevno po kakovosti in z razvojem delovne organizacije tudi po količini. Pri našem delu se vsakodnevno srečujemo z mnogimi težavami, katerih osnovni vzrok so največkrat stroji, naprave tako različnih proizvajalcev.

Zelo drago je vzdrževanje starih strojev, ki zahtevajo mnogo truda od vzdrževalca, posameznika in seveda dokumentacije, ki je v večini primerov zelo pomanjkljiva. Razumeti je treba, da so strojni deli strojev in naprav zelo zahtevni, saj morajo biti po materialu, točnosti izdelave in vgradnji maksimalno natančno izdelani. Pri tem je posebno pomemben čas izpada stroja ali naprave zaradi okvare in tako praktično vedno hitimo, vedno je vse nujno. Dobro se zavedamo, da je vsak izpad težko nadoknaditi, prav tako pa morajo uporabniki strojev vedeti, da je vsako delo (tudi naše) povezano s kopico problemov, ki nikdar niso planirani vnaprej.

Ugotavljamo, da zadnje čase (odkar imamo organizirane skupine, ki po specialnosti sledijo določenim skupinam strojev oziroma naprav) nimamo toliko reklamacij in da naši strokovnjaki hitreje odstranjujejo napake in si

delijo delo. Boljša je tudi zavest vzdrževalcev, saj vsak ve kakšna je njegova dolžnost. Moramo reči, da je za tako stanje prav gotovo zaslužna večina naših delavcev, ki si prizadevajo velikokrat tudi v podaljšanem delovnem času odpraviti napake, okvare in stroje usposobiti. Istočasno pa ugotavljamo, da naše delo ni dovolj upoštevano, mogoče tudi zato, ker vzdrževalec nima časa.

V bodoče bomo morali skrbeti za boljše pogoje vzdrževalca, boljše organiziranost in tudi za sodobnejše opravljanje našega dela. V zadnjem času je naše delo osredotočeno predvsem na tekoče in preventivno vzdrževanje, o čemer se sproti dogovorimo s proizvodnimi obrati. Le redko izvajamo generalna popravila, saj je ceneje opravljati manjša in večja popravila, ki ne zahtevajo časovno tolikšnega izpada stroja oziroma naprave.

Gradbeni oddelek

Poleg storitev, ki jih TOZD IVET nudi ostalim tozdom in delovni skupnosti, so tudi storitve gradbenega oddelka. Opravljamo mizarska, zidarska, pleskarska in steklarska dela. To so predvsem opravila rednega vzdrževanja. Pri opremljanju delavniških prostorov v novih proizvodnih objektih posamezni tozdi zahtevajo vedno več storitev. Zato se tudi v našem oddelku srečujemo s kadrovskimi težavami. To velja predvsem za zidarska in mizarska dela. Zaradi stabilizacijskih ukrepov skušamo vse naloge opraviti s sedanjim številom delavcev. Zaradi vedno slabšega stanja starih objektov in številnejšim prošnjam tozdv za vzdrževanje, razmišljamo o razširitvi našega oddelka. Delo delavcev gradbenega oddelka je velikokrat odvisno od vremena. Vreme, pa tudi nujni poslegi, nas silijo, da pričeta dela večkrat prekinjamo in se selimo na druga delovišča, kar vpliva na kvaliteto in količino opravljenega.

V času remontov moramo v kratkem času usposobiti objekt za nadaljnje delo. Delavci to sprejemajo z razumevanjem, razen nekaterih izjem, ki jih obravnavamo na sindikalnih skupinah. Da so delavci seznanjeni z dogajanjem v TOZD in OZD in da se njihovi interesi prenašajo preko delegatov družbenopolitičnih organizacij, skrbimo v kadrovski zastopanosti našega oddelka v teh organizacijah.

Transportiranje

Individualna proizvodnja ima specifične zahteve glede organizacije transportiranja. Zato v transportnem obratu stalno sledimo novostim na tem področju in jih poskušamo prilagoditi našim razmeram. Prav tako stalno težimo za povečanjem produktivnosti dela in ekonomičnosti dela in poslovanja v transportnem obratu, ki je nedeljiv del proizvodnega procesa. Uvedli smo krožno pot in transport na poziv, kar je že delno kontinuiran pretok materiala oziroma približevanje verižnemu sistemu organizacije proizvodnje.

Lahka krožna pot. Kljub temu, da vsak dan prepeljejo vozniki elektro kar preko 130 pozicij, kar je več kot 2000 kp tovara, v transportu s tem še nismo zadovoljni. Zato poskušamo vedno apelirati na vse koristnike transportnih storitev, da se v čim večjem številu poslužujejo LKP, saj je po naših izračunih in analizah transportiranja tovara po LKP za 50 odstotkov cenejše od individualnega prevoza z elektro karami, kar pa ne smemo zanemariti predvsem sedaj, ko smo si zastavili stabilizacijske ukrepe.

Transport na poziv. Viličarje, avtodvigala, prikolice, traktorje in elektro kare usmerja iz centra referent notranjega transporta, na poziv-klic koristnikov transportnih storitev in posameznih delavnic ali obratov. Da skrajšamo čakalne čase in preprečimo odvečne prazne vožnje, so transportni stroji (viličarji) opremljeni z radijsko zvezo.

Pri analizi naročil transportnih storitev, ki jih je dnevno okoli 200, je razvidno, da smo najbolj delovni v Litostroju med 6.15 in 9. uro ter med 10.15 in 12.30, saj je v tem času tudi največ naročil. Z viličarji naredimo dnevno 641 voženj, natovorimo in raztovorimo 23 Mp tovara. Z elektro karami pa naredimo dnevno 173 voženj, to se pravi, da dnevno s talnimi transportnimi vozili prepeljejo okoli 973 000 kp.

Na izredno velike težave naletimo pri prevozu velikih tovorov, saj v Litostroju iz leta v leto izdelujemo večje izdelke. Temu primerno pa ne povečujemo zmogljivosti transportnih sredstev. Prevelikokrat izvršujemo takšne prevoze z več viličarji hkrati. Taki prevozi so izredno nevarni, ne samo za ljudi, temveč tudi za osnovna sredstva in tovor. Zato si želimo povečati zmogljivosti predvsem viličarjev večjih nosilnosti.

Zunajni transport. Za prevoz tovara imamo na razpolago pet tovornih avtomobilov 20 Mp skupne nosilnosti ter pet osebnih avtomobilov za prevoz ljudi, ki so dodeljeni tozdom in SSP. Prav tako imamo 3 osebne avtomobile brez voznikov (»rent a car«). Iz dosedanjih analiz je razvidno, da je prav pri vozilih »rent a car« velik prihranek denarja. Zato tudi načrtujemo izpopolnitev organizacije te vrste osebnega transporta.

Vzdrževanje vozil zunanega in notranjega transporta imamo organizirano v lastni mehanični delavnici. Tu so prisotne velike težave, predvsem zaradi pomanjkanja rezervnih delov, saj je nekaj elektro kar in lokomotiva že

PREDSTAVLJAMO VAM TOZD IVET

proizvodnega procesa

starejših od 40 let. Prav tako je tudi večina viličarjev že polnoletnih. Tu so še prototipi, za katere prav tako nimamo rezervnih delov. Toda pri vzdrževanju transportnih vozil, od katerih je odvisna varnost ljudi, osnovnih sredstev in tovorov, se dobro zavedamo odgovornosti. Držimo se osnovnega načela, da je treba na vozilih narediti celotno množico del z namenom, da jih zadržimo čim dlje časa v voznem stanju. Prav zaradi tega imamo organizirano preventivno vzdrževanje vozil.

Natovarjanje in raztovarjanje vagonov in kamionov. Povprečno vsak dan raztovorimo ali natovorimo 10 vagonov ter 15 kamionov. Na tem področju se zavedamo, kako pomembno je za naše gospodarstvo, da smo hitri pri raztovarjanju in natovarjanju vagonov. Velike težave pri manipulaciji z vagoni nam povzročajo tako imenovane konice, saj imamo v najfrekventnejših dnevih tudi do 40 vagonov na dan na našem industrijskem tiru, na njem pa je po železniških normativih možno manipulirati samo s petnajstimi vagoni. Ker imamo pri natovarjanju in raztovarjanju še precej zastarelo tehnologijo, smo si zadali cilje, da v čim krajšem času mehaniziramo čimveč natovarjanja in raztovarjanja, kajti zavedamo se, da je človeška energija za 200-krat dražja od drugih vrst energij.

Zbiranje surovin. Skupina za zbiranje surovin (koristnih in nekoristnih odpadkov) zbere na mesec naslednje količine.

jekleni ostružki	170,0 Mp
odpadno železo	26,0 Mp
ostružkih barvastih kovin	3,5 Mp
ostalih kovin	2,0 Mp
odpadnega papirja	2,0 Mp
odpadnega olja	2,0 Mp
smeti	330 m ³
odpadnega lesa	30 m ³

Vse te količine odpadnih materialov zbiramo s pomočjo vozilov, elektro kar in viličarjev. V tem času vlagamo veliko truda v preusmeritev vožnje ostružkov z elektro kare na prevoz s posebej prirejenim viličarjem s prekucnim zabojem.

Vzdrževanje okolja. Malokdo ve, da z veliko truda vzdržujemo v Litostroju tudi:

1900 cvetličnih lončkov
260 vrtnic
1550 dreves
30.000 m ² zelenic
4550 m cest
7250 m industrijskega tira

V transportu želimo, da bi končno le opustili miselnost, da za opravljanje poslovanja transportiranja zadostujejo nekvalificirani ali polkvalificirani delavci, kajti ljudje, ki rokujejo s pretokom, natovarjanjem in raztovarjanjem materiala, morajo nekaj več vedeti o lastnostih materiala-tovora, o mehanizaciji, o lastnostih materiala za embalaranje, o organizaciji, o tehnologiji, o varstvu pri delu, o varstvu okolja itd.

Samoupravna organiziranost

Uspeh delovnega rezultata ni odvisen le od posameznika, temveč od vseh zaposlenih v temeljni organizaciji. Zato je nujna medsebojna povezava vseh tistih, ki hočejo v družbenoekonomski celici krepiti in pozitivno vplivati na vse faktorje uspešnosti.

Prav tega se tudi pri nas dobro zavedamo, zakaj dokaj trdno stopamo po poti delavskega samoupravljanja. Zavedajoč se, da mora delavec priti do izraza ne le kot proizvajalec, temveč tudi kot samoupravljalec, se trudimo, da bi imeli vsi delavci možnost vplivati in razpravljati o vseh pomembnejših zadevah. Zaradi specifičnosti dela našega tozda smo razdobljeni po vsej tovarni, zato imamo kar 12 sindikalnih skupin, v katere so zajeti vsi obrati, kjer po potrebi razpravljamo o proizvodni problematiki in o družbenopolitičnem gibanju v temeljni organizaciji.

Delavski svet je sestavljen iz delegatov vseh sindikalnih skupin, tako da ima vsak obrat preko svojih predstavnikov možnost vplivati na vse odločitve. Pri samem delu delavskega sveta je opazno precejšnje sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami. Struktura članstva delavskega sveta in iniciativa ter odgovornost večine daje zagotovilo, da so razprave in

pripombe posredovane zborom delavcev v potrditev jasne in pravilno izoblikovane.

Zaradi lažjega in uspešnejšega dela ima delavski svet tudi svoje komisije. Le-te zelo uspešno in odgovorno opravljajo svoje delo in je tako zagotovljena še večja možnost dejanskega vpliva na posamezne odločitve. Največ dela ima vsekakor komisija za medsebojna razmerja delavcev, katere med drugim obravnava tudi prerazporeditev delavcev glede na delovne naloge. S sprejemom novega pravilnika za delitev osebnih dohodkov ji je delo precej olajšano, saj je bil pred njim razkorak med postavljenimi cilji in rezultati precej večji. Nezadovoljstev je mnogo manj, ker pravilnik pravičnejše deli osebne dohodke po delu in delovnih rezultatih.

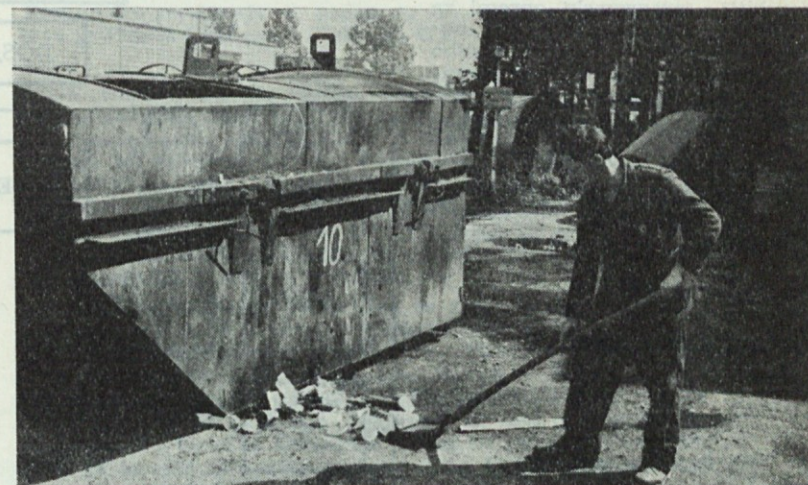
Žal je v naši temeljni organizaciji opazna premajhna povezava delavskega sveta z delom delegacij SIS in tudi z delegati raznih skupnosti. Večkrat se namreč zgodi, da je delegat, ki naj bi zastopal stališče delovne skupnosti, prisiljen podati svoje osebne stališče. Vzroke za to delo ne smemo iskati le v tozdu, temveč zaradi objektivnih razlogov tudi drugje.

Upamo, da bodo odpravljene tudi te slabosti, saj imamo v družbenopolitičnih organizacijah in vodstvu tozda veliko oporo.

Sestavili delavci v tozdu IVET

Vozniki viličarjev le s težavo premagujejo vedno večje dimenzije in teže naših izdelkov (Foto: E. L.)

Vzdrževanje okolja — veliko nepotrebnega dela moramo opraviti zaradi malomarnosti drugih (Foto: E. L.)

PODELITEV PRIZNANJ SINDIKATA

Letos so člani konference osnovnih organizacij sindikata že petič obravnavali predloge za priznanje sindikata za 1980. leto. Tako je podelitev priznanj postala že tradicionalna, saj je vsako leto več tehtnih predlogov in izbira težja. Seja konference je bila 17. septembra v klubu delegatov, udeležil se jo je tudi predsednik mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljana tovariš Jože Marolt.

V uvodnem govoru je tovariš Miroslav Podbevšek razčlenil gospodarsko problematiko sedanjega trenutka. Posebej je poudaril pomen sindikalnih priznanj, saj so ta odraz rezultatov dela posameznikov, ki so poleg rednega dela delovali tudi na ostalih področjih družbenega in političnega življenja. Hkrati so priznanja tudi zahvala posameznim delavcem ali skupinam, obenem pa spodbuda ostalim, da še naprej uspešno uresničujemo zastavljene naloge na vseh področjih našega življenja in dela.

Po govoru je bil kratek kulturni program, v katerem so posebno pozornost zbudili člani vrhunskega kvinteta trobil iz Ljubljane in z dobro pripravljenim programom navdušili Litostrojčane.

V nadaljevanju slavnostne seje je tovariš Miroslav Podbevšek podelil priznanja naslednjim tovarišem:

I. Na področju uveljavljanja družbenoekonomskih načel v poslovanju:

1. Marko KRŽIŠNIK, SSP zlato plaketo
2. Maks KRIČAJ, OB srebrno plaketo
3. Albin VIPOTNIK, IVET zlato značko
4. Franc SAZONOV, MONT zlato značko
5. Alojz GRUDEN, PUM zlato značko

II. Na področju pospeševanja inventivne dejavnosti

1. Franc SELIŠKAR, PUM zlato plaketo
2. Alojz GREBENC, OB srebrno plaketo

3. Gvido COLJA, PPO zlato značko
4. Andrej JESENOVEC, OB zlato značko
5. Stane REMŠAK, OB zlato značko
6. Jože ZORJAN, OB zlato značko

Predsedstvo je sklenilo, da se na področju inventivne dejavnosti glede na stališča in politiko ZSS v letošnjem letu izjemoma podeli ena značka več, kar je v skladu s 3. členom pravilnika o podeljevanju priznanj.

III. Na področju delovanja v družbenopolitičnih organizacijah

1. Miroslav PODBEVŠEK, PUM zlato plaketo
2. Rade VUNJAK, PZO srebrno plaketo
3. Rado KOCJANČIČ, PZO zlato značko

4. Mihael POPOVIČ, PZO zlato značko
5. Nenad RADOŠ, MONT zlato značko

IV. Na področju delovanja v samoupravljanju

1. Avgust PONGRAC, PUM zlato plaketo
2. Branko BEŽAN, OB srebrno plaketo
3. Danilo PEČAR, MONT zlato značko
4. Milan ŠIBELJA, PZO zlato značko
5. Valentin ŽAGAR, PTS zlato značko

V. Na področju kulture in rekreativne dejavnosti

1. Pihalni orkester Litostroj zlato plaketo
2. Rajko ŠABEC, PUM srebrno plaketo
3. Olga JERONČIČ, ZSE zlato značko
4. Janez KOKALJ, MONT zlato značko
5. Lado SAZONOV, OB zlato značko

VI. Za delo na ostalih področjih

1. Mihael PREMK, OB Zlato plaketo:
2. Magda KREFT, DS SSP srebrno plaketo
3. Ivan BABIČ, PROD zlato značko
4. Franc GREGOREC, PUM Zlato značko:
5. Alfred TOMAŽIČ, DS SSP zlato značko

Slavljencem iskrene čestitke!

M. S.

POPRAVEK

Danes popravljamo napako, ki smo jo naredili v septembrski številki časopisa. V članku z naslovom SAMOUPRAVLJANJE — NAŠA STVARNOST, ki se iz prve strani nadaljuje na drugi, smo pri imenih predsednikov upravnega odbora, ki so prejeli spominsko plaketo, pozabili napisati ime tovariša Vinka KOŽUHA. Tovariš Kožuh je bil predsednik upravnega odbora v letu 1961. Za napako se mu opravičujemo.

Slovesna podelitev priznanj sindikata je bila tudi letos v klubu delegatov (Foto: M. S.)

INFORMATIKA IN RAČUNALNIŠTVO

OPERACIJSKI SISTEM
ZA IBM 4341

Na straneh tega časopisa smo lahko prebrali nekaj sestavkov o računalništvu. Pojasnjenih je bilo nekaj osnovnih pojavov računalništva, da bi delavcem delovne organizacije Litostroj vzbudili zanimanje za to področje. Ker DO Litostroj kupuje moderen računalnik IBM 5341, ki bo osnova informacijskega sistema v naši delovni organizaciji, se bomo pogosto srečevali z računalnikom posredno ali neposredno. Računalnik bo vključen v poslovanje in delo.

Hardware ali strojno opremo smo bralcem že predstavili. Nekaj smo že govorili tudi o programski opremi, toda povsem splošno. V tem sestavku želimo konkretno govoriti o programski opremi za IBM 4341, računalnik, ki ga bomo instalirali v novo stavbo TOZD TVN. Konfiguracijo (sestavbo) strojne opreme novega računalnika smo že shematsko prikazali v eni preteklih številčk časopisa. Komisija za nakup novega računalnika je poleg strojne opreme izbrala tudi programsko opremo, ki je razvidna iz seznama.

VM/370 (CMS/PCPS)
VM/BSE
Display Editory Sys.
VM/Inter, File Sharing
DOS/VSE
VSE/AF
VSE/POWER
BTAM-ES
VSE/VSAM
CICS/VS
DL/I DOS/VS
SORT/VS
EP/VS
DMS/CICS/VS
VSE/DITTO
VSAPL
COBOL DOS
FORTRAN (IV) Libr.
CAPOSS-E
ATMS
MPSX/370
COPICS

Poleg operacijskega softwara je komisija izbrala več aplikacijskih programskih paketov.

Da bi bolje spoznali uporabnost, upravičenost in koristnost posameznih komponent softwara, bomo prikazali njihove osnovne značilnosti in namembnosti.

Navedeni software lahko razdelimo v 4 skupine:

1. Sistemski kontrolni programi:

VM/370, VM/BSE, VM/IFS, VM/PCPS, DOS/VSE, VSE/AF, VSE/POWER, VSE/VSAM, SORT/VS, DITTO.

2. Programi za povezovanje in vzdrževanje sistemov za prenašanje podatkov in njihovo shranjevanje:

CICS/VS, CMS, DL/DOS/VS, DMS/CICS/VS, BTAM, EP/VS, DES.

3. Programi za vzdrževanje aplikacijske tehnike, programski jeziki in programska podpora:

COBOL, DOS, FORTRAN, VS/APL, A TMS, MPSX/370

4. Aplikacijski programski paketi za vodenje proizvodnje:

COPICS, CAPOS-E

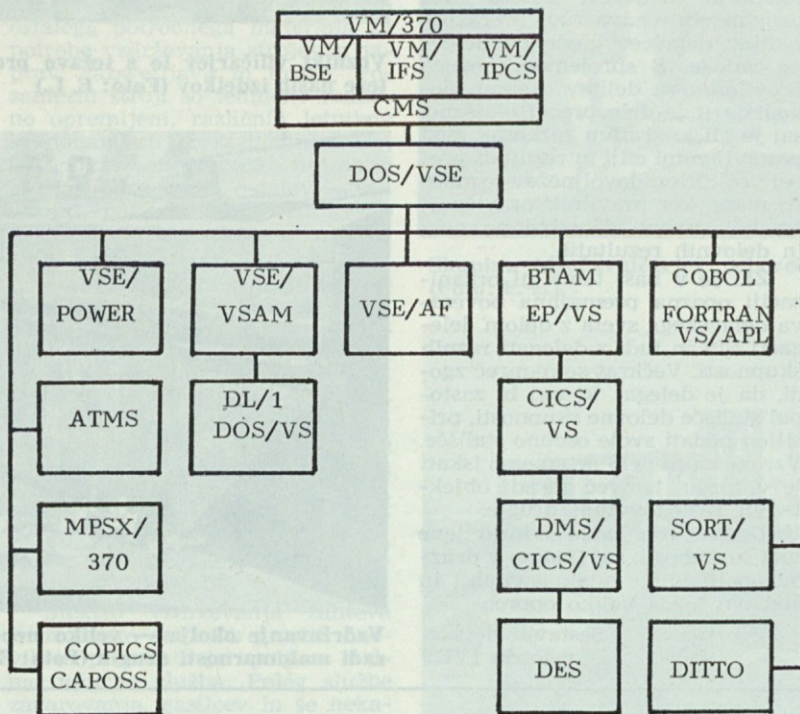
1. SISTEMSKI KONTROLNI PROGRAMI

1.1. Virtual Machine/370 (VM/370)

VM/370 je procesorski kontrolni program, ki omogoča vsem uporabnikom hkrati dostop do vseh enot računalnika, torej ima vsak uporabnik na voljo funkcionalno cel računalnik. Sistem je navidezno razdeljen na več računalnikov, v katerih tečejo samostojni operacijski sistemi istočasno. Imamo torej več virtualnih računalnikov.

VM/370 vključuje več komponent oz. modulov, ki skupaj tvorijo virtualni računalniški sistem.

— Eden od modulov je kontrolni program, ki vodi realni računalnik tako, da tečejo vsi virtualni računalniki neodvisno pod različnimi operacijskimi sistemi oz. različnimi nivoji istega operacijskega sistema. Hkrati zagotavlja virtualno in realno področje

Shematski prikaz programske opreme za IBM 4341

je ter pristop k vhodno/izhodnim enotam za vse virtualne sisteme.

— CMS je modul, ki omogoča, več terminalskih obdelav hkrati, kreira in vodi datoteke, testira in izvaja programe. Skrbni za povezovanje virtualnih sistemov, povezavo med centralnim spominom in perifernimi enotami.

— VM/BSE je namenjen uporabnikom operacijskih sistemov DOS/VSE, DOS/VS, OS/VS1 ter uporabnikom CMS modula, saj omogoča poenostavljene ukaze za delo z enotami, datotekami. Omogoča dostop do podatkov na trakovih v vsakem trenutku. Izboljšuje CMS podatkovni sistem, večjo fleksibilnost glede dolžine in števila datotek. Podpira DMS/CMS, VM/IFS. Ob nenormalnem koncu obdelave se stanje shrani tako, da se lahko obdelava nadaljuje tam, kjer je bila prekinjena.

— VM/PCPS služi diagnostiranju in javljanju softwarskih napak. Zmanjšuje čas za reševanje softwarskih problemov. Daje poročila o sistemu, napakah o softwaru, skrbi za dupleiranje in izpisovanje poročil po področjih.

— VM/IFS je program, ki dodeljuje VSE/VSAM datoteke uporabnikom preko CMS komunikacijskega programa. Izboljšuje možnosti kreiranja VSE/VSAM datotek. Aplikacijskim programerjem ni potrebno poznati VSE/VSAM datotek v podrobnostih. VF/IFS poenostavlja delo z datotekami. Podpira datoteke s ključem in indeks sekvencialne datoteke. Z DL/1 tvori vmesni člen med datotekami in programskimi jeziki COBOL, Assembler, PL/1, RPG II. Podpira vse komponente VSE/VSAM.

Bistvene prednosti VM/370 so naslednje:

— Široka interaktivna uporaba pri delu sistemov, učinkovit prehod z enega operacijskega sistema na drugega oz. z enega nivoja istega operacijskega sistema na drug nivo. Zagotavlja popolno neodvisnost operacijskih sistemov in medsebojno izoliranost. Zagotavlja interaktivno delo z DOS/VSAM VSE v realnem in virtualnem modu za uporabnike.

— Izboljšuje učinkovitost sistema na področju interaktivnega dela preko terminalov, sistem-

skega programiranja, testiranja programov in delo z bazami podatkov.

VM/370 podpira naslednje hardware: IBM/370 modeli 138 in naprej, procesorji serije 4300 ter procesorji 3031-3033, tračne in diskovne enote, terminali itd. Operacijski sistemi, ki tečejo pod VM/370 so: DOS/VSE, DOS/VS, VS1, SVS in MVS.

Poleg paketnega procesiranja je s pomočjo CMS omogočeno interaktivno delo s terminali.

Operacijski sistem VM/370 nadzira sistem večih virtualnih računalnikov, znotraj vsakega pa nadzira delo operacijskega sistema. V litostrojskem primeru bomo imeli DOS/VSE.

1.2. DOS/VSE (Disk operating system / virtual starega extended). To je na disku rezidiran operacijski sistem, ki služi za upravljanje sistemskih in aplikacijskih programov. Programi potekajo tako v realnem kot v virtualnem modu. Področje realnega in področje virtualnega spomina sta razdeljeni na particije. Poleg tega imamo v realnem področju še bazen strani. Vsak program je razdeljen na strani po 2k bytov. Ko program teče, so v realnem področju strani, ki so za potek programa trenutno potrebne. Pri prenosu v realni spomin sistem priredi navideznim naslovom resnične naslove. Kontrolni program prevaja naslove avtomatsko. Ve-

čina particij se izvaja v virtualnem modu.

DOS/VSE ima naslednje rutine:

— **Supervisor** vodi in nadzira obdelavo: vhodno/izhodne operacije, prekinitve pri obdelavi ter funkcije, ki jih zahteva problem-ski program v času svojega dela. Del supervisorja je stalno v glavnem spominu. Rečemo mu tudi supervisor nukleus. Ostale rutine supervisorja kliče supervisor nukleus po potrebi v prehodno območje glavnega spomina. Čas obdelave programa je sestavljen iz časa, ko sistem krmili aplikacijski program in časa, ko sistem krmili supervisor. Supervisor vsebuje še rutine za komuniciranje z operaterjem, za odstranjevanje napak na vhodno/izhodnih enotah, končne rutine pri obdelavi, merilec časa ter nadzira multiprogramiranje.

— **Job Control** pripravlja obdelave, skrbi za prehod z ene obdelave na drugo, dodeljuje simbolična imena vhodno/izhodnim enotam in pripravlja datoteke.

— **IPL** — Inicial Program Loader inicira sistem. Z diska v glavni spomin se polni s pritskom na gumb. IPL kliče v glavni spomin supervisor nukleus, ki se zapiše na mesto, kjer je bil IPL.

— **Data menagment** so vhodno/izhodne rutine, ki vodijo pristop in delo z datotekami. Omogočajo pristop do podatkov za vse vrste organiziranih datotek in skrbijo, da ima problem-ski program vedno na razpolago en logičen slog podatkov za obdelavo.

— **Linkage Editor** prevedene programe prireja za izvajanje. Ima dve funkciji. Sestavlja program iz enega ali več objektivnih modulov, ki so lahko bili prevedeni v različnih časih. Linkage Editor jih povezuje, ko potrebuje en modul podatke iz drugega ali ko en modul nadaljuje obdelavo drugega modula. Poleg navedenega pa ima še funkcijo dopolnjevanja objektnega modula. Dodaja podatke, ki so odvisni od tega, kje v glavnem spominu bo do program izvajali.

— **Librarian** je program za vodenje bibliotek programov. Opravlja naslednje naloge: katalogizira oz. briše elemente bibliotek oz. iz kazala bibliotek; izpisuje elemente bibliotek oz. kazala bibliotek; kopira elemente ene bibliotek v drugo biblioteko; kon-denzira biblioteko, kreira nove sistemske rezidence, kreira privatne biblioteko.

— **Utility** — programi, ki so vključeni v operacijski sistem DOS/VSE in rešujejo probleme v zvezi z odpiranjem diskov, kopiranje datotek itd. Izboljšuje učinkovitost programerjev in sistema.

— **Servisni programi** skrbijo za varnost, vzdrževanje in uporabnost. Vsebujejo rutine za odkrivanje, analizo in popravljanje sistemskih napak.

DOS/VSE lahko izboljšamo še z dodatno programsko opremo.

Pomembnejša taka produkta sta VSE/AF in VSE/POWER.

VSE/AF (VSE/Advance Functions) daje uporabnikom dodatne možnosti pri multiprogramiranju in povečuje propustnost sistema, če deluje v VM/370 modu. Dodatne ugodnosti:

— povečuje število particij;
— dinamično uravnoveša particije;
— ima hitrejši linkage editor;

— dinamično menja prioriteto particij;

— prosto izbira enote za privatne biblioteko;

— sistem asinhrono komunicira z operaterjem.

Skupaj z VSE/POWER daje še nadaljnje možnosti.

VSE/POWER je programski proizvod, ki bere z zunanjih počasnih enot in ustvarja čakalno vrsto podatkov na disku. Ko podatek potrebuje aplikacijski program, program POWER simulira branje s počasne enote, medtem ko čita z diska, kar je mnogo hitreje. Obratno poteka izpisovanje na primere. S tem so prekinitve izvajanja aplikacijskih programov zaradi vhodno/izhodnih zahtev krajše, hkrati pa je zasedenost centralne enote večja. Čas in spomin, ki ga zavzame POWER je zanemarljiv. POWER zavzame eno particijo in ima najvišjo prioriteto.

Operacijski sistem DOS/VSE je namenjen za srednje velike sisteme. Podpira Sistem/370 model 115-158 ter procesorje 3031 ter serijo 4300.

DOS/VSE podpira VSE/POWER CICS/DOS/VS, DL/1 jezike COBOL, PL/1, FORTRAN, RPG II, Assembler, VS APL pod CICS/VS. Podpira tudi nekatere programe za vzdrževanje datotek: VSE/VSAM, VSAM, DAM in SAM ter vrsto programov za podporo terminalom.

VSE/VSAM (VSE/Virtual Storage Access Method) je pristopna metoda DOS/VSE za direktno, indeks sekvencialno in sekvencialno obdelavo podatkov. Uporablja se pri DL/1 DOS/VS, vendar ni njegovo nadomestilo.

VSAM organizacija podatkov omogoča kreiranje, vzdrževanje, branje, pisanje, brisanje in spreminjanje zapisov. VSAM omogoča zelo hitro brisanje, dodajanje slogov ter formiranje indeksov. Hitrost pristopa je velika. VSAM vsebuje tudi rutine za zaščito podatkov v logičnem in v fizičnem smislu. VSE/VSAM datoteke lahko uporabljajo DOS/VS, OS/VS1 in VS2 operacijski sistemi. Poleg tega ima VSAM še kup drugih prednosti: obdelovanje po večih ključih, avtomatsko ažuriranje sekundarnih indeksov, VSAM datoteke lahko obdelujejo programi pisani v Assemblerju, PL/1 in COBOL.

1.3. SORT/MERGE
DOS/VS/SORT/MERGE omogoča sortiranje diskov pod kon-

POPRAVEK IZ DEVETE
ŠTEVILKE ČASOPISA

Pri članku z naslovom SOFTWARE na peti strani časopisa je prišlo kar do nekaj napak.

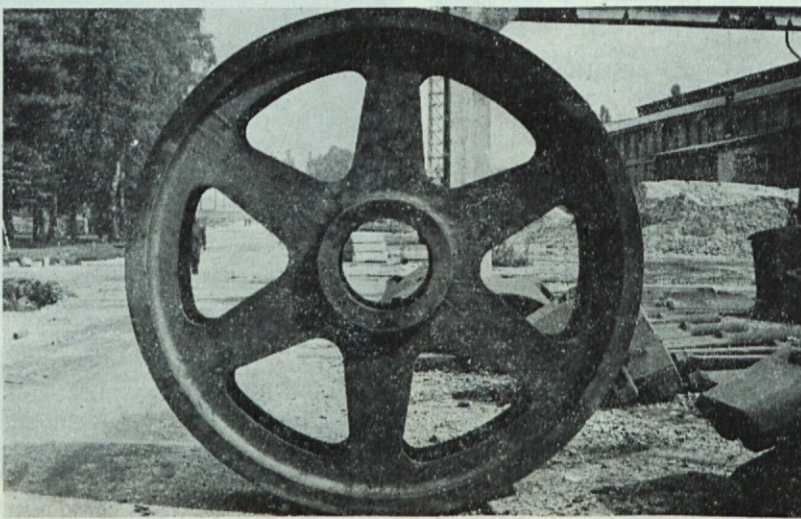
Prva je bila v nadnaslovu, ki je skupen vsem člankom o računalništvu — INFORMATIKA IN RAČUNALNIŠTVO in ne Informatika računalništva. Druga napaka se je pojavila v drugi vrstici uvoda, kjer smo namesto besede opisane napisali opisne. Pravilen stavek je:

»Opisane enote z vsemi svojimi dobrimi, celo vrhunskimi tehničnimi možnostmi so le en del računalnika, sam zase je mrtev in neuporaben.« Do napake je prišlo tudi v shemi (v zgornjem kotu desno), kjer je bila narobe napisana beseda identifikacija delavca.

Do dveh napak pa je prišlo še v drugem stolpcu pod naslovom Operacijski sistem. Zato je najbolje, da ponovno napišemo cel odstavek (peti od spodaj):

»Razvoj operacijskih sistemov je potekal vzporedno z razvojem hardware. Prvi operacijski sistemi so bili kartični (in ne kritični). Za njimi so prišli tračno usmerjeni operacijski sistemi. Sodobni operacijski sistemi so sposobni delati z večimi mediji, diskovnimi in tračnimi enotami, karticami, terminali itd. Danes so na računalniku firme IBM najbolj uveljavljeni naslednji operacijski sistemi: OS, DOS, OS/VS, DOS/VS.« (Pri tem stavku je v stolpcu ena vrstica izpadla).

Za napake se opravičujemo in upamo, da se ne bodo več ponovile.

trola DOS/VS in DOS/VSE. Program sortira in zbira podatke na enotah magnetnih diskov in trakov. Dolžina zapisov je lahko različna. To je enoten program, ki daje niz možnosti modifikacij, pač glede na porabnikove potrebe. Program lahko uporablja največ 10 hitrih spominskih enot hkrati. Program lahko kličejo programi pisani v COBOL, PL/1, Assembler in RPG II.

1.4. DITTO program za delo z datotekami: prenašanje s traku na trak, z diska na disk, s traku na disk in obratno. Poleg tega išče datoteke, popravlja slog, išče napake, izpisuje v heksadecimalnem sistemu.

2. PROGRAMI ZA POVEZOVANJE IN VZDRŽEVANJE SISTEMOV ZA PRENAŠANJE PODATKOV IN NJIHOVO SHRANJEVANJE

Ta skupina programov skrbi za komuniciranje med centralno enoto in periferijo v organizacijskem smislu. To so programi za dostop k datotekam, za povezovanje terminalov s centralno enoto in diski ter prenašanje podatkov. Poleg teh možnosti dajejo nekateri programi možnost enostavnega programiranja in kreiranja datotek.

V to skupino se vključujejo naslednji programi:

2.1. DL/1 DOS/VS

DL/1 je sistem za vodenje baze podatkov, ki poenostavlja kreiranje, vzdrževanje in dostop do nje. Omogoča izboljšanje učinkovitosti pri vzpostavljanju fizične strukture baze podatkov in njenih aplikacijah. Ukazi za dostop k datotekam so zelo enostavni. Specifične karakteristike baze podatkov so neodvisne od aplikacijskih programov. DL/1 zagotavlja neodvisnost podatkov. Pri dodajanju novih slogov se lahko spremeni dolžina slogov, faktor blokiranja, lokacija in vrsta pristopa. DL/1 omogoča zaporedno, indeks sekvencialno in direktno pristopanje k bazi podatkov. DL/1 skupaj s CICS/DOS/VS omogoča paketno in interaktivno delo več aplikacij hkrati. DL/1 poenostavlja delo v več particijah in skrbi za vzdrževanje indeksov in naslovov. Avtomatsko ureja pristop in vrsto obdelav (brisanje, branje...). DL/1 je primarni program, IBM za vodenje baz podatkov.

Za delovanje DL/1 je potreben en od operacijskih sistemov DOS/VS, DOS/VSE VSAM, VSE/VSAM, SAM, CICS/VS in SORT/MERGE.

2.2. CICS/DOS/VS je transakcijski komutacijski člen med operacijskim sistemom in uporabniškimi programi. Je vmesen člen med aplikacijskimi programi, TP dostopnimi metodami in bazo podatkov. Uporabnik lahko kreira lasten CICS, DOS/VS, ki bo ustrezal njegovim potrebam.

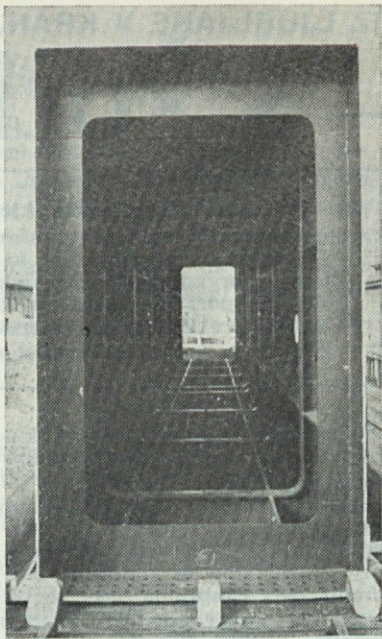
CICS omogoča:

- transakcijsko orientirano procesiranje;
- dinamično multiprogramiranje;
- prioriteto obdelovanje programov in
- dinamično dodeljevanje spomina.

Podpira DL/1 baze podatkov, standardne pristopne metode (ISAM, VSAM, DAM, SAM) in ažuriranje. CICS omogoča operativno vzdrževanje, obnavljanje baze podatkov, dinamično odpiranje in zapiranje datotek, spreminjanje terminalne mreže itd.

2.3. DMS/CICS/VS (Development Management System/CICS/VS)

DMS/CICS/VS je sistemski program, ki poenostavlja uporabo terminalnega sistema z displeji 3270. Pomaga pri oblikovanju aplikacijskih programov. Omogoča vodenje datotek, dostop preko displejev on line z aplikacijskimi programi ali brez njih. Podpira DL/1, CMS, DS software in je osnova za informacijski sistem, kreiranje datotek z direktnim pristopom do zapisov. Podpira terminale 3270, poteka pa pod operacijskim sistemom DOS/VSE, CICS/DOS/VSE in nekaterimi drugimi.

Perspektiva (Foto: K. G.)

2.4. CMS (Conversation Monitor System)

CMS je komponenta VM/370 in v okviru VM/370 zagotavlja interaktivni računalniški sistem za reševanje splošnih problemov na področju komuniciranja. Je osnova za interaktivno delo aplikacijskih programov. Omogoča popoln timesharing v distribuiranih sistemih. Omogoča tudi sprotno testiranje programov, diagnosticiranje. Daje možnost hkratnih paketnih obdelav in interaktivnega dela v okviru VM/370. Ukazi za uporabo rutin CMS so enostavni. Omogoča prenašanje datotek z diska na disk, z diska na kartice ipd. Uporabljamo tudi lahko vse glavne programske jezike. Skupaj z DMS daje možnosti kreiranja formatov za izpisovanje na displejih, ki jih potem z enostavnimi ukazi iz spomina prenesemo na displej, ko hočemo vnesti podatke. Na tak način je interaktivno delo zelo poenostavljeno.

CMS je komponenta VM/370 in teče na istih sistemih. DES (Display Editory System) je namenjen kreiranju ekranov. Poenostavlja vnašanje podatkov preko ekranskih terminalov.

2.5. BTAM — (Basic Telecommunications Access Method), ki omogoča delo s terminalsko mrežo. Skrbi za vstopanje posameznih terminalov v obdelavo. Osvo-baja nas pisanja vseh ukazov v zvezi z dodeljevanjem linij, prenašanja podatkov na posamezne terminale, BTAM deluje skupaj z EP/VS, ki je rezidiran v čelnem računalniku. Emulatorski program skrbi za povezavo med CPU, ki dela pod BTAM v sodelovanju CICS in terminali. EP skrbi za pravičen prenos podatkov.

3. PROGRAMI ZA VZDRŽEVANJE APLIKACIJE TEHNIKE, PROGRAMSKI JEZIKI IN PROGRAMSKA PODPORA

3.1. COBOL je programski jezik, namenjen reševanju problemov s področja poslovanja in financ. Posamezne verzije so priljubljene posameznim operacijskim sistemom. Verzija, ki deluje pod sistemom DOS/VS omogoča delo tudi v virtualnem modu. Podpira tudi VSAM datoteke, ter njihovo paketno in neposredno obdelovanje. COBOL vsebuje množico rutin, ki vodijo statistiko o pogostosti uporabe posameznih resursov programa, kar daje možnosti optimizacij.

3.2. FORTRAN je tehnično usmerjen programski jezik. Služi predvsem za programiranje matematičnih, tehničnih, statističnih, grafičnih, procesnih in drugih znanstvenih problemov. Obstaja več verzij FORTRAN. Je zelo enostaven in ne zahteva poznavanja računalnika.

3.3. VS APL je programski produkt za interpretacijo instrukcij, pisanih v APL. Jezik APL je enostaven, tehnično orientiran jezik, ki omogoča pisanje matematičnih formul v nespremenjeni obliki ter delo preko terminalov.

VS APL daje možnost komuniciranja v APL — jeziku pisanih programov z ne — APL programi.

3.4. MPSX/370 (Mathematical Programming System Extended/370)

MPSX/370 je namenjen za reševanje matematičnih aplikacijskih programskih problemov v industriji: materialna določila, mešanje kemičnih zmesi, proračuni, razmestitve skladišč.

MPSX/370 pomaga reševati linearne, mešane zaključne in ločene programske probleme. Uporablja novo simpleks metodo s prostimi ali vezanimi spremenljivkami. Daje vrsto pripomočkov za postoptimiziranje parametrov, avtomatično krmiljenje, selektivno pisanje datotek, analizo izhodov in rešitev ter simulacije.

3.5. ATMS (Advance Text Management System)

ATMS je programski produkt za fleksibilno vnašanje, prenašanje, izdajanje, shranjevanje tekstovnih materialov.

Omogoča spravljane dokumentov, njihovo ažuriranje, oblikovanje, izpisovanje na papir ali na displej. Daje večjo učinkovitost pri standardni korespondenci, uporabi standardno formuliranih tekstih itd. Delo s teksti poteka preko terminalov. Uporablja se v industriji, organizacijah, ki izdajajo brošure, priročnike, pogodbenne formularje itd.

Program ATMS daje velike možnosti pri delu s pravnimi teksti, formuliranjem predpisov, obdelovanje tekstov in njihovo ažuriranje.

4. APLIKACIJSKA PROGRAMSKA PAKETA COPICS IN CAPOS-E

4.1. COPICS je programski paket za vodenje proizvodnje. Koncept COPICS pokriva naslednja področja:

- tehnično proizvodno kontrolno podatkov;
- napredovanje;
- planiranje proizvodnje na osnovi zmogljivosti;
- spremljanje zalog;
- odpošiljanje naročil;
- spremljanje naročil in proizvodnje;
- vzdrževanje strojev;
- razporejanje delovne sile;
- planiranje stroškov;
- nabava, prodaja.

Ta koncept podpira cela vrsta programskih proizvodov, ki pripomorejo, da lahko dosežemo:

- boljšo kontrolo nad osnovnimi sredstvi, obratnimi sredstvi, predmeti dela in delovno silo;
- znižamo stroške;
- izboljšamo proizvodnjo.

4.2. CAPOSS-E je aplikacijski program za planiranje in vodenje proizvodnje v smislu:

- terminiranja;
- optimiziranja izkoristka strojnega parka;
- skrajšanje proizvodnih časov in
- zmanjšanja proizvodnih stroškov.

CAPOSS-E sestavlja dve komponenti:

- sistem baze podatkov na osnovi DL/1 in
- sistem planiranja.

CAPOSS-E daje rešitev:

- plan potrebnih zmogljivosti;
- ugotavljanje zaključka nalogov;
- določanje zaporedja operacij.

Daje tudi nekatere druge podatke, ki pomagajo pri terminiranju in optimiziranju operacij, zmanjšanja zalog. Vključuje se v COPICS sistem.

ZAKLJUČEK

Programska oprema, ki smo jo tu predstavili, daje možnosti hitrega uvajanja najnovejših dosežkov na področju računalništva, kar bo omogočilo, da DO Litostroj stopi v korak s časom, potem ko je na tem področju zaostala za nekaj let. Tak skok ne bo lahek. Tako po strokovni kakor organizacijski plati bomo morali marsikaj drugače rešiti, bolj sodobno, bolj ekonomično. Nujno je, da DO Litostroj naredi ta korak, nadomesti zamujeno, racionalizira proizvodnjo in tako prispeva k splošnim družbenim naporom za stabilizacijo.

S. Lenarčič

Romunska novinarja

Romunska novinarja v pogovoru s predstavniki Litostroja. Prvi z leve je Florea Ceausescu (Foto: K. G.)

V četrtek, 25. septembra, dopoldne sta se v Litostroju mudila dva pomembna romunska novinarja. Oba sta sodelavca znanega vodilnega časopisa »SCTNTEIA« iz Bukarešte, ki ima dnevno naklado nad 1,8 milijona. Tovariš Florea CEAUSESCU je odgovorni urednik in komentator gospodarske rubrike časopisa in kar je še bolj zanimivo, je starejši brat državnega in partijskega voditelja Socialistične republike Romunije tovariša Nikolaja Ceausescuja. Drugi novinar Victor BTRLADEANU pa je odgovorni urednik oddelka istega časopisa za ankete in reportaže.

Oba novinarja in prevajalca so sprejeli in se z njima pogovarjali v imenu naše delovne organizacije Jure Vulkan, predsednik delavskega sveta delovne organizacije, Vukosav Živković, predstavnik Zveze komunistov, dipl. ing. Jože Šturm v imenu vodstva delovne organizacije in Karel Gornik, vodja informativnega centra Litostroj. Novinarja sta se zanimala predvsem za naš proizvodni program ter za razvoj in dosežke Litostroja doma in na svetovnem tržišču. Prav tako ju je zanimalo naše samoupravno in družbenopolitično življenje v tovarni, življenjski standard in druge socialne razmere litostrojskih delavcev.

K. G.

Delegacija Barcelone

V četrtek, 25. septembra, je v spremstvu predstavnikov mestnega sveta zveze sindikatov prispela v Litostroj delegacija delavskih komisij iz Barcelone. Delegacija je bila nekaj dni gost mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljane in je med svojim bivanjem v Ljubljani obiskala več ljubljanskih delovnih organizacij, med njimi tudi Litostroj. Delegacijo je vodil generalni sekretar delavskih komisij Barcelone ALFREDO CLEMENE, spremljala pa sta ga še člana teh komisij — AURORA GOMEZ in FRANCISCO LINAN.

V Litostroju so jih sprejeli predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij in jim najprej pokazali celotno delovno organizacijo, kasneje pa smo se z njimi prijetno in zanimivo pogovarjali v mali dvorani delavske restavracije. Predvsem je goste zanimala naša samoupravna organiziranost in vpliv delavcev na pomembne odločitve na najrazličnejša področja dela in življenja v tovarni, od socialnih vprašanj, preko celotnega spleta družbenoekonomskih razmer do planiranja in varstvo pravic delavcev.

Zanimivo je, da so gostje postavljali največ vprašanj v zvezi z delovanjem in organiziranjem samoupravljanja in z vlogo delavca v naši samoupravni socialistični ureditvi.

K. G.

PREHRAMBENI BONI ZA BOLNIKE S PREDPISANO DIETNO PREHRANO

Obveščamo vas, da je konferenca osnovnih organizacij sindikata 8. 10. 1980 sprejela sklep, da se za delavce, ki jim v delovni organizaciji ne moremo zagotoviti dietne malice, nabavi prehrabene bone za nakup živil v eni od trgovskih hiš.

Za uveljavitev te pravice je vsak posameznik dolžan podati pismeni zahtevek. Zahtevku pa mora priložiti zdravniško potrdilo, iz katerega bo razvidna nujnost dietne prehrane in s tem utemeljenost za nabavo vrednostnih prehrabnih bonov. Zdravniško potrdilo ne sme biti starejše kot tri mesece.

Zahtevke za nabavo vrednostnih bonov za prehrano skupaj z zdravniškim potrdilom morate dostaviti v kadrovske splošni sektor najkasneje do 15. 11. 1980.

Informacije dobite pri socialni delavki ali po telefonu 244.

M. K.

OPREMA ZA TEK NA SMUČEH

Čeprav še ni prišla zima, moramo nanjo misliti že zdaj, vsaj kar se opreme tiče, saj se lahko zgodi, da jo v sezoni ne bomo dobili, vsaj ustrezne ne.

Kdor kupuje opremo za smučarski tek mora poznati vsaj osnovne značilnosti smuči, vezi, palice, čevljev, oblačila, zato bom skušal svetovati kakšno opremo naj nabavi.

● Najvažnejši tekaški rekvizit so vsekakor smuči. Naša tovarna Elan izdeluje celo vrsto smuči za smučski tek, od tekmovalnih pa do smuči za hojo. Poglejmo si nekaj najpomembnejših iz letošnje kolekcije po oznakah:

RB-SR/ modela H in S
model namenjen strogo za tekmovalce, so zelo lahke in ozke, zato za rekreacijo niso primerne;

RB-R
namenjen za tekmovalce in odlične smučarje, so ozke in hitre, nekaj težje od prvih;

RB-W
model namenjen za rekreacijski tek in masovna tekmovalja, so nekaj širše od prvih dveh modelov;

RB-M
smuči, ki jih ni potrebno mazati. Na drsni ploskvi imajo vstavljene mohair trakove, ki zagotavljajo optimalen odziv v mehkejšem snegu. Namenjen za sprehode na smučeh.

RB-D
smuči s posebno profilirano, drsno oblogo, mazanje ni potrebno, namenjene so za hojo in sprehode na smučeh;

RB-E
poseben model, ki omogoča izrazitejšo vzpono in spuste, za tek in hojo po razgibanem terenu. Smuči imajo vstavljene robnike.

Za tekače, ki dobro obvladajo tehniko na smučeh so najustreznejše RB-R, za malo manj izkušene pa RB-W. Te smuči je potrebno mazati. Smuči RB-M z vstavljenim mohair trakovi so namenjene le za sprehode in hojo, prav tako smuči RB-D s profilirano drsno oblogo. Te zadnje so primernejše. Teh dveh vrst smuči ni potrebno mazati.

● Glede na naše znanje in namen smo se odločili za vrsto smuči. Pri nakupu v trgovini pa upoštevamo naslednje napotke:

— preizkušamo več parov smuči;

— najprej smuči položimo tako, da so obrnjene z drsnimi ploskvami skupaj, nato jih stisnemo. Dobro so tiste smuči, ki jih težko stisnemo, vendar mora v sredini še ostati ozka reža.

— tako izbrane smuči položimo na ravno podlago, stopimo nanje, prodajalca ali prijatelja pa prosimo, da nam z listom papirja, ki ga potisne pod smuči, ugotovi, koliko je pod stopal prostega prostora. Papir premika naprej in nazaj. Razdalja mora biti od 40–60 cm. Smuči, ki imajo omenjene karakteristike so najprimernejše. Ta preizkus je najpomembnejši.

— majhne lepote napake zamenjamo, posebno, če so smuči enako trde in niso zvite v »pro-peler«.

Smuči za hojo in sprehode z vstavljenimi mohair trakovi ali z narebrčeno drsno ploskvijo morajo biti mehkejši, zato za njih zgoraj omenjen preizkus ne velja. Te smuči morajo v sredi do bro sesti na podlago, ker sicer dlake oziroma robovi ne bi prišli. Mazanje teh smuči ni potrebno, vendar moram povedati, da niso primerne za tek na smučeh in so postranskega pomena. V poštev pridejo le za hojo na smučeh.

Dolžina smuči naj bo do +30 cm nad telesno višino in ni tako pomembna kot pri alpskih smučeh. Najvažnejša je pravilna trdota smuči.

● Dobra obutev, ugodno potutje. To še posebej velja za tek na smučeh. Na izbiri imamo celo vrsto različnih modelov iz pravega in umetnega usnja. Izdelujeta jih tovarni Planika in Alpina. Čevlji za tekmovalce in odlične tekače so nizki, lahki, s po-

daljšanim podplatom, ki zahtevajo posebno tekaško vez, popolno obvladovanje tehnike teka, precej kondicije, ravnotežja, posebno pri vožnji navzdol. Čevlji za rekreacijo, sodelovanje na maratonih so prav tako nizki, ne zahtevajo posebne tekaške vezi, zato so zelo primerni za rekreativce. Čev-

lji za hojo segajo nad gležnje, posebej primerni so za slabše pripravljene proge in hojo po cellem snegu.

● Palice za tek na smučeh naj bodo kovinske ali iz fiberglasa, z usnjenim ročajem in pentljo. Dolžino izberemo tako, da nam vrh palice sega do pod pazduhe ali do dlani vodoravno iztegnjene roke. Začetniki naj imajo za nekaj centimetrov krajše, nikakor pa ne daljših palic.

● Kot oblačila za tek na smučeh se običajno uporabljajo v ta namen izdelane drese, lahko pa tudi pumparice ali trenirke. Izdelujejo enodelne, dvodelne, tričetrtinske drese. Dvodelni so primerni za rekreativce, posebno starejše in bolj zajetne. K opremi sodijo še nogavice, ki naj bodo volnene in tanke, segajo naj do kolen ali še višje. Rokavice so zelo pomembne, najboljše so na prste, izdelane iz tanjšega usnja. V zapestju naj bodo stisnjene, da se ne snamejo. Kapa naj bo pletena iz tanke volne ali mešanice, nikakor pa ne iz neprodušne sintetične. Zelo primerne so tudi posebne galoše, ki jih natakemo na tekaške čevlje, posebno v vlažnem vremenu, podaljšamo pa čevljem tudi dobo trajanja.

To je nekaj najosnovnejših napotkov za nakup tekaške opreme, naslednjič pa bomo spregovorili, kaj o mazanju tekaških smuči.

L. Sazonov

Vabilo sodelavcem

Naša delovna organizacija ima v strokovnem časopisu »Strojniški vestnik«, ki ga izdaja Fakulteta za strojništvo Univerze Edvard Kardelj v Ljubljani ob sofinanciranju Raziskovalne skupnosti Slovenije in Strojne industrije Slovenije, že vrsto let stalno rubriko, kjer lahko naši delavci objavljajo razna strokovna dela s področja naše dejavnosti in proizvodnega programa. Glede na originalnost in kvaliteto dela so članki različno kategorizirani:

a) ORIGINALNO STROKOVNO DELO (original scientific paper).

V to kategorijo spadajo do sedaj še neobjavljena strokovna dela, ki so napisana tako, da lahko katerikoli strokovnjak na osnovi objavljenih podatkov ponovi preračune oziroma avtorjeva izvajanja ter v zvezi s tem poda svoje mišljenje. Objava dela te kategorije obvezuje avtorja, da istih rezultatov ne bo objavil v drugih časopisih.

b) PREDHODNO SPOROČILO (preliminary communication).

V to kategorijo spadajo dela, ki vsebujejo strokovne ugotovitve in rezultate, katerih značaj zahteva njihovo objavo. Delo vsebuje več novih tehničnih informacij, ki so zanimive za strokovno javnost.

c) PREGLEDNO DELO (subject review).

To je strokovno sporočilo o nekem posebnem problemu, o katerem so v tehnični literaturi že pisali, vendar je problem tu podrobneje obravnavan in analiziran, zbrano je vse v zvezi z njim. V tem primeru je avtor dolžan, priložiti vse podatke o objavljeni tehnični literaturi, ki jo je uporabljal pri svojem delu.

Glede na to, da smo ena od vodilnih delovnih organizacij s področja strojegradije v Jugoslaviji z zelo pestrim proizvodnim programom in intenzivnim razvojno-raziskovalnim delom, vabimo člane delovne organizacije, da s svojimi strokovnimi prispevki obogatijo našo rubriko v Strojniškem vestniku.

Članki morajo biti napisani po navodilih, ki jih je predpisalo uredništvo Strojniškega vestnika.

Avtorju pripada avtorski honorar po ceniku, ki ga določa uredniški odbor ter 10 dokaznih izvodov članka.

Vsa nadaljnjia navodila dobite pri tov. Niku Vujoševiću, dipl. ing. (TOZD IRRP, tel. 580).

V počastitev Dneva SKOJ

10. oktober je za vse mlade pomemben dan, saj je to praznik SKOJ, dan ustanovne konference te revolucionarne mladinske organizacije.

V ta namen smo letos že drugič organizirali rokometni turnir — tokrat je bila organizator občinska konferenca ZSM DUBRAVA-Zagreb. Na turnirju so sodelovale ekipe iz občin: Beograd — Vračar, Ljubljana-Siška, Dugo Selo, Novska, Zagreb Dubrava.

Našo občino Ljubljana-Siška je zastopala rokometna ekipa LITOSTROJA, katera deluje v sklopu rokometne sekcije pri konferenci osnovnih organizacij sindikata in že vrsto let uspešno nastopa v občinski TRIM ligi.

Tudi na letošnjem turnirju v počastitev dneva SKOJ ni razočarala, saj je v zelo močni kon-

kurenci proti ekipam, katere redno igrajo v tekmovalnih ligah, osvojila četrto mesto.

IZ LJUBLJANE V KRANJ

— S KOLESI

Med množične športe, kjer udeležence že lahko prešteva-mo v tisočih, sodi prav gotovo tudi rekreativno kolesarjenje. Dokaz za to je prireditev, ki je bila v nedeljo 21. septembra letos v organizaciji kolesarske sekcije Kokrica-Kranj, komisije za šport in rekreacijo Rog in OO ZSMS Zg. Šiška, pokrovitelj ZTKO Ljubljana-Siška in ZTKO Kranj. Udeležilo se ga je 1200 kolesarjev.

Najlepše je kolesarjenje v skupini, saj je vožnja tako prijetnejša in celo lažja. Tako se nas je nekaj dogovorilo, da se udeležimo prvega trim kolesarjenja na relaciji Ljubljana—Kranj. Ob osmi uri zjutraj smo se zbrali na stadionu ŽSD Ljubljana, kjer je bil start. Litostrojčanov nas je bilo gotovo dvajset ali več, nekateri sami, drugi z otroki ali pa cele družine. Med sodelujočimi kolesarji je bilo opaziti tudi nekaj litostrojških upokoencev. Razen kontrolnih žigov na karton, ki ga je vsak udeleženec dobil pri prijavi, ni bilo posebnih zahtev in je vsak lahko »tekmoval« s svojim kolesom ne glede na vrsto kolesa in leto izdelave. Organizator je predvidel traso, ki naj bi vodila iz Ljubljane preko Tacna, Smlednika, Trboja, Prebačeva in Vokla do Kranja in nazaj. To pot je večina udeležencev poznala. S traso se niso strinjali le na odseku Tacen—Smlednik saj je le-ta makadamski. Pred startom smo predlagali uradnemu napovedovalcu drugo varianto preko Tacna, Vodice in Sp. Brnika v Kranj. Predlog je bil sprejet in večina Litostrojčanov je šla po tej poti. Res je bila ta pot malo daljša, zato pa nič manj lepa in celo varnejša, vsaj kar se tiče zračnic. Na stadion Stanka Mlakarja v Kranju, kjer je bila kontrolna postaja smo prišli nekako po sedem-

desetih minutah vožnje, žigosali kontrolne kartone, se okrepčali in se pred povratkom v Ljubljano še malo odpočili.

Nekaterim navdušencem je bila pot do Kranja očitno prekratka, pa so jo na lastno pest ubrali še na Jezersko, saj je bilo vreme čudovito.

Vračali smo se po isti poti, po kateri smo prišli, le da smo v Skaručni »skočili« še na malo pivo v prvo slovensko kolesarsko postajo — v gostilno Žagar.

Pot v Ljubljano je bila hitrejša, saj smo prišli iz Kranja v eni uri. Na koncu 60 km dolge poti smo izračunali povprečno hitrost — 28 km/h je za rekreativce dokaj dobro; seveda pa večina udeležencev sploh ni vozila na čas, le do 13. ure so morali priti na cilj.

Rahlo utrujeni (predvsem zadnja plat), vendar navdušeni nad prijetnim doživetjem smo dočakali še žrebanje, ki ga je pripravil organizator in z njim prireditelj še bolj popestril.

Po prihodu v cilj je vsak udeleženec prejel spominsko bronasto značko, ki pa je le ena v seriji treh, saj bosta enaki prireditvi še drugo in tretje leto, znački pa srebrna in zlata.

Razšli smo se zadovoljni in v upanju, da se na prihodnji kolesarski prireditvi ponovno dobimo.

M. Gale

VSİ NA KOLO ZA ZDRAVO TELO!

VELIKO ZANIMANJE

Od 1. do 9. septembra 1980 so se na igrišču IC Litostroj vrstili boji v malem nogometu.

Pobudo za izvedbo tega turnirja so dali člani KS ZSMS Litostroj in v ta namen izbrali trojko — organizacijski odbor v sestavi: Miroslav Jagoš, Dobrovoje Damjanovič in Dušan Jovanovič, za sodnika pa Novosela.

Ker je organizacijski del tekmovalca prevzela mladina, tekmovalje pa ni bilo zaprtega tipa (za vse delavce DO), je glede finančne strani priskočila na pomoč konferenca OOS Litostroj.

Sicer pa ni namen take vrste turnirja samo rezultat, ampak tudi zbliževanje z mladinci iz ostalih republik.

T. Skušek

Takoj po razobešanju plakatov se je prijavilo 14, nato pa še 11 ekip. Skupaj je sodelovalo 25 ekip, posameznikov pa 254 iz vseh tozdov in delovnih skupnosti.

Po 4 ekipe sta prijavila TOZD OB in TOZD PUM, po 2 ekipe: TOZD IVET, PZO, IRRP, PPO in ICL, po 1 ekipo pa TOZD NAB, TVN, ZSE, PTS, MONT, DS SSP in DS PFSR. Tekmovali smo po CUP sistemu skupaj 24 tekem.

Rezultati: polfinale:

PPO I. — MONT 1:0

OB III. — OB II. 0:3

finale:

PPO I. — OB II. 0:1

Končni vrstni red prvih štirih:

1. OB II.

2. PPO I.

3. OB III.

4. MONT

Prvovrščena ekipa je prejela veliki pokal in manjšega v trajno last. Pokal v trajno last je dobila tudi drugovrščena ekipa.

Tretje in četrtovrščene ekipe smo podelili diplomi. Najlepšo igro je pokazala ekipa tozda MONT in prav tako dobila pokal.

Najboljši strellec turnirja je bil član ekipe OB II. Grgić, najboljši vratar pa Spasojevič, član ekipe MONT.

Moramo priznati, da nismo pričakovali tako velikega odziva, kar nas je ugodno presenetilo. Zato smo se mladinci odločili, da bomo preko leta prirejali podobno tekmovalje za prehodni pokal.

Tako bomo krepili medsebojne odnose in se spoznavali med sabo, istočasno pa bomo tudi koristneje izrabili naš prosti čas.

M. Jagoš

Delegati poročajo

Planiranje je svojevrstna družbenoekonomska aktivnost, ki pomeni zavestno, družbeno organizirano usmerjanje razvoja družbenega dela in procesa reprodukcije v skladu z družbenimi potrebami, vendar v okvirih dane, zgodovinsko pogojene stopnje razvoja proizvodnih sil, proizvodnih odnosov in njim ustreznih ekonomskih zakonov. S planiranjem zavestno usmerjamo gospodarski in družbeni razvoj, razvoj proizvodnih sil, uresničevanje osebnih skupnih in splošnih potreb ter razvoj družbenoekonomskih odnosov.

V socialistični blagovni proizvodnji, ki temelji na družbeni lastnini nad proizvodnimi sredstvi, je nujno dopolnjevati tržno povezanost socialističnih blagovnih proizvajalcev še s kvalitativno, neposredno plansko povezanostjo.

Družbenoekonomsko izhodišče družbenega planiranja je ustavna pravica delavcev v združenem delu, da enakopravno in skupno z drugimi delavci v temeljni organizaciji združenega dela, upoštevajo pri tem tudi enake pravice drugih delavcev ter celoto odnosov družbene reprodukcije, odloča o pogojih ustvarjanja, pridobivanja in razporejanja dohodka ter o pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela.

Planirati mora tisti, ki razpolaga z dohodkom. V našem sistemu socialističnega samoupravljanja razpolagajo z dohodki delavci v temeljnih organizacijah združenega dela. Zato je v sistemu samoupravnega družbenega planiranja uveljavljena pravica in dolžnost delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, da planirajo razporejanje dohodka in s tem celovito usmerjajo razvoj vseh družbenih potreb — to je potreb na področju razširjene reprodukcije, za oblikovanje rezerv združenega dela, na področju skupne in splošne porabe in osebne porabe delavcev.

Da bi delavci v temeljnih organizacijah upravljali s pogoji, sredstvi in rezultati svojega dela, morajo z neposrednim odločanjem in s samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem z drugimi delavci, delovnimi ljudmi in občani, odločilno vplivati na planiranje vseh pogojev pridobivanja, ustvarjanja in razporejanja dohodka.

Zakon o sistemu družbenega planiranja sicer posebej ne obravnava temeljev sistema družbenega planiranja, vendar bi jih lahko razmejili na naslednje:

— temeljni nosilci planiranja so delavci v TOZD;

— plane sprejemajo vse samoupravne organizacije in skupnosti;

— osnova in vsebina planiranja je dohodek;

— delavci, delovni ljudje in občani skupno planirajo uresničevanje skupnih in splošnih družbenih potreb;

— sočasno planiranje;

— kontinuirano planiranje;

— realnost planov itd.

Iz dosedaj navedenega se da razumeti, zakaj smo se morali aktivno vključiti v obravnavo o temeljnih srednjeročnih planov SIS, materialne in družbene dejavnosti tudi delavci v združenem

delu. V mesecu septembru 1980 smo prejeli v našo delovno organizacijo kar 39 tovrstnih osnutkov samoupravnih sporazumov o temeljnih srednjeročnih planov. Nosilec razprave je bil v vseh temeljnih organizacijah sindikat, ki je skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi ter delegacijami SIS in zbora združenega dela organiziral javno obravnavo po predloženih osnutkih planskih dokumentov.

Da pa je bila organizacija razprave pa tudi sama razprava čim bolj celovita, so strokovne službe naše delovne organizacije pripravile izvlečke posameznih osnutkov sporazumov, ki so jih dostavile SIS materialne proizvodnje, SIS materialne proizvodnje gospodarske dejavnosti in druge. Menimo, da je prav, da izrazimo zadovoljstvo nad ugotovitvijo, da so vse strokovne službe, ki so sodelovale pri izdelavi izvlečkov planskih dokumentov, upoštevale postavljene roke.

Uspešno končana sezona

Ko ob koncu sezone pregledujemo delo našega oddelka počitniških domov in izletništva v TOZD ZSE, pri tem ugotavljamo njegovo uspešnost in finančni rezultat poslovanja. Finančni uspeh našega dela bo pokazala bilanca tretjega četrtletja, že sedaj pa vidimo uspešnost in porast naše dejavnosti.

Skupno število nam pove, da smo v letu 1980 organizirali za skoraj 3500 oseb bodisi izlete ali jim omogočili letovanje. Ta številka nam tudi pove, da vsako leto zadovoljujemo potrebe in želje več kot tretjine članov našega kolektiva in njihovim družinskim članom.

Skupno je dopustovalo 2173 oseb, izletov pa se jih je udeležilo 1286. Iz prijav in udeležbe je razvidno, da je pri dopustovanju največje zanimanje za Fieso, nato za prikolice in za letovanje v Kukljici.

V letošnjem letu smo opazili — manjše zanimanje za Verudelo pri Pulju.

Pri izletih je še vedno največje zanimanje za ČSSR. Letošnji program je bil nekoliko pestrejši in po izbiri drugačen od prejšnjih. Glede na naše premajhne

zmogljivosti na Soriški planini v zimskih počitnicah se dogovarjamo s tovariši iz Milevskega, da bi organizirali zimsko letovanje v Šumavi na Češkem. Glede udeležbe po TOZD in DS ugotavljamo, da je interes enak glede na odstotek zaposlenih. Še vedno pa je najštevilnejše naše prvomajsko srečanje v Poreču.

In kako v letu 1981?

Težko je napovedati za sezono 1981, ker še nimamo dokončnih cen, vemo samo to, da bodo cene za dopust v prihodnjem letu precej višje. Tako so nam povedali, da bo v Kukljici penziona med 350 in 400 din, cene v naših domovih pa bodo znatno nižje (za okoli 25 odstotkov).

Nejasno je tudi stanje glede izgradnje našega počitniškega doma v Fiesi. Povemo lahko le, da bo kljub gradnji ostalo uporabnih okrog 100 ležišč (v paviljonu in pri zasebniku, hrana pa bo v hotelu Jezero. Več ležišč bomo zato zakupili v Kukljici. Predvidoma pa bomo kupili tudi pet novih prikolic.

V prihodnji sezoni bomo popestrili izletništvo — z izleti v nove kraje. Zimske počitnice bomo organizirali v Šumavi — en avtobus otrok naših delavcev z dvema smučarskima učiteljema. Novost je tudi izlet z enim avtobusom v Karlove Vare, za izlet v Blansko pa bomo povečali število udeležencev. Ponovno bomo šli tudi v Črveno in v Brno. Poljska je nekoliko vprašljiva.

Predvidevamo, da bomo uspešljivi izvršiti razpis za sezono 1981 že v mesecu februarju. Poleg tega bomo ob prijavi izvedli nekaj sprememb: potrebno se bo prijavitelji nekoliko prej in obvezno nekoliko prej plačati obroke. Letošnje kazni, ki smo jih plačali na račun neresnih posameznikov, so prevelike.

Številčni prikaz udeležbe na izletih in na letovanju:

Fiesa	744 oseb
Kukljica	212 oseb
Verudela-Pula	106 oseb
prikolice	374 oseb
Sorica	737 oseb
Skupno:	2173 oseb

Izleti:	
ČSSR	398 oseb
Poljska	48 oseb
Poreč	350 oseb
Ostali izleti	490 oseb
Skupno:	1286 oseb

M. Vidmar

V večini temeljnih organizacij so bili delegati mnenja, da so tako obširna in vsebinsko zahtevna gradiva dostavljena prepozno in da se nikakor ne smejo obravnavati v časovnih stiskah.

Druga zanimiva ugotovitev delavcev-delegatov je bila, da vsi osnutki sporazumov ne odražajo stabilizacije gospodarstva, odgovornega obnašanja in realnosti. Ugotovljeno je bilo, da vsi prikazujejo le svoje potrebe in želje, nikakor pa ob tem ne upoštevajo realnih možnosti. Zato so se delegati izrekli za stališče, da se

predloženi sporazumi in dogovori sprejmejo lahko le, če ostanejo v celoti enake procentualne stopnje obremenitev, ker še z rastjo dohodka predstavljajo večjo vrednost, in da sedanje skupne obremenitve predstavljajo skrajno mejo zmožnosti združenega dela, kar velja za vse predložene sporazume.

Vsi tu omenjeni planski dokumenti bodo v obravnavi še na skupščinah SIS in zbora združenega dela.

S. Mrkun

OBISK GENERALNEGA KONZULA ROMUNIJE

26. septembra je Litostroj obiskal generalni konzul socialistične republike Romunije Nicolae Ficu v spremstvu ekonomskega svetovalca dr. Paula Guzuna, trgovskega predstavnika dipl. ing. Georgea Chelua in prvega sekretarja romunske ambasade Gheorghea Tita. Romunske goste je sprejel dipl. ing. Jože Šturm, pomočnik generalnega direktorja Litostroja, kasneje pa se je pridružil še oec. Alfred Kramer.

Tovariš Šturm je goste najprej lepo pozdravil in jih seznanil, s čim se Litostroj trenutno ukvarja. Prav zdaj delamo za Romunijo 21 preoblikovalnih strojev, obojestransko želja pa je bila, da bi razvili sodelovanje tudi na področju jedrskih elektrarn in pri opremljenosti za cementarne. Tovariš Ficu je omenil, da zaradi energetske krize tudi Romunija načrtuje izgradnjo manjših vodnih elektrarn, za kar pa bodo potrebovali veliko število majhnih tipskih turbin. Tu bo lahko postalo pomembno sodelovanje z Litostrojem.

Na koncu so spregovorili še o drugih možnostih sodelovanja. Glede na to, da se bo v Jugoslaviji v kratkem mudila posbna romunska komisija, ki bo proučevala, kje bi se lahko trgovinska menjava še poglabila, ne bi bilo odveč, ko bi se temu programu pridružil tudi Litostroj s procesno opremo, polarnimi žerjavi in majhnimi tipskimi turbinami.

M. M.

ŠTUDIJSKI OBISK O SAMOUPRAVLJANJU

S posredovanjem Centra za proučevanje sodelovanja z deželami v razvoju (prejšnje ime Center za upravljanje podjetij v javni lasti) sta nas v petek, 10. oktobra obiskala dva predstavnika prijateljskih in neuvrščenih dežel. To sta bila predstavnik ministrstva za zunanjo trgovino gospodična Saba Kidane iz Adis Abebe v Etiopiji in generalni direktor rudarskega podjetja Mahomed Jaffarullah iz Maputa v Mozambiku. Kot gosta jugoslovanskega Centra že nekaj časa bivata v Jugoslaviji, kjer proučujeta sestav in praktično delovanje samoupravljanja. Po teoretičnih osnovah, ki jima ju je podal tovariš Bogdan Kavčič, predavatelj na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, sta se želela seznaniti še s samoupravljanjem v praksi.

V Litostroju so gosta sprejeli predsednik delavskega sveta delovne organizacije Jure Vulkan, predsednik upravnega odbora Franc Kostevec, sekretar konference osnovnih organizacij sindikata Vlado Sazonov in vodja oddelka za plan in izobraževanje Alfred Tomažič. Gostom so predstavili samoupravno delovanje družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, v pogovoru pa je bilo veliko vprašanj o sprejemanju samoupravnih odločitev, o nastajanju in delitvi skupnega prihodka, o osebnih dohodkih, o vlogi posameznih družbenopolitičnih organizacij, o družbenem in osebnem standardu in podobno.

Ker obe deželi — Etiopija in Mozambik sledita poti v socializmu, sta oba predstavnika izrazila željo, da se tudi njihovi delavci seznanijo z delavskim samoupravljanjem v Jugoslaviji in z njihovim deležem v odločanju. Zato tudi ni manjkalo povsem praktičnih vprašanj. Seveda je bilo v tako kratkem času težko izčrpno odgovoriti na vprašanja, ki so plod tridesetletnega razvoja družbenega sistema, vendar sta se gosta, obogatena z novimi spoznanji, zadovoljna poslovila od svojih gostiteljev.

M. M.

Potek vaje »Ljubljana '80« v naši DO

26. in 27. septembra je v našem glavnem mestu potekala vaja »Ljubljana '80«, v katero je bila vključena tudi naša delovna organizacija. Cilj te vaje je bil, da se delovni ljudje pripravijo in usposobijo za morebitno obrambo domovine.

V vaji so sodelovali vsi tozdi in delovni skupnosti, vendar, da je proizvodnja potekala nemoteno. Na vseh nivojih naše organizacije so delovali komiteji za ljudski odpor in družbeno samozastito, ki so izvajali ustrezne ukrepe predvsem namišljeno. V komitejih so obravnavali zadane naloge — situacije, ki so jih prejeli iz komiteja delovne organizacije, ter prejeli, ta pa jih je dobila iz skupščine občine Ljubljana-Siška.

V času vaje se je sestal tudi štab civilne zaščite in izpolnjeval naloge. Narodna zaščita pa je svoje naloge opravljala v resnici in je delovala neprekinjeno od začetka do konca vaje. Vanjo je bilo vključenih več obveznikov, vodili so jo načelniki, ti pa so dobivali naloge od komitejev za LO in DSZ.

Vaja je bila postavljena v pogoje pred agresijo »plavega«, oziroma v čas, ko ta izvaja določene subverzivne aktivnosti na vseh področjih in s tem skuša uničiti

obrambne sposobnosti države. Proti taki obliki aktivnosti oride do izraza družbena samozastita in vestno opravljanje nalog v narodni zaščiti ter tekoče obveščanje delavcev o dejanskem stanju. V tej smeri je bilo izdanih več ukrepov, vendar so se vsi izvajali samo na papirju.

V vaji so bili izvajalci označeni z rdečimi, sovražniki s plavimi in osebe, ki so vajo spremljale, z belimi oznakami. V naši delovni organizaciji sta potek vaje spremljali dve osebi in ugotovili, kako so izdelani načrti obrambnih priprav. Vsekakor je vaja pokazala določene pomanjkljivosti, ki jih bo potrebno odpraviti, vendar smo ugotovili, da so naše obrambne priprave pravilno začetane. Potrebno jih je le še nadalje dograjevati in jih prilagajati novim zahtevam in pogojem in z njimi seznanjati delavce. Podružabljanje ljudske obrambe predstavlja pomemben korak za ohranitev naše svobode in neodvisnosti.

B. Bavdež

Pohodna enota Franca Leskoška - Luke

Ob 30. obletnici samoupravljanja in ob 33-letnici delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj je organizacijski odbor pri KS ZSM Titovi zavodi Litostroj organiziral POHOD PO PARTIZANSKEM ROGU.

Na pohodu, ki je bil od 12. do 16. septembra 1980, je sodelovalo 50 mladink in mladincev naše delovne organizacije. V petek popoldne smo se odpeljali po dolnjiški magistrali do Ivančne gorice in naprej po dolini Krke preko Žužemberka do Dolenjskih Toplic. Nastanili smo se v taboru, ki so ga že prej postavili naši mladinci skupaj z mladinci Dolenjskih Toplic. Po namestitvi in krajšem počitku so nas članj OO ZSM Dolenjske Toplice popeljali na ogled osnovne šole »BAZA 20«, katere posebnost je, da je zgrajena iz krajevnega samoprišpevka ter s prostovoljnim delom mladih.

V soboto smo se navsezgodaj odpravili proti Bazi 20. Pot nas je vodila po turistično sprehajalni poti, ki je bila med NOB obrambna linija I, bataljona I. VDV

brigade (vojaška državna varnost). Sprehajalno stezo so uredili mladinci s prostovoljnim delom. Pot smo nadaljevali po PARTIZANSKI MAGISTRALI od vasi Podturen in naprej po gozdni cesti Roga do Baze 20.

Tu je prevzel vodstvo tov. Ivan, ki nas je seznanil s pomenom Baze 20 v NOB. Prvi komandant v kočevskem Rogu je bil tov. Franc Leskošek-Luka. Tu so zgradili 26 barak, vanje so nastanili vrhovni štab NOB Slovenije. Imeli so tudi radijsko postajo in svoj agregat, predelan iz starega kamiona. V Rogu, ki meri 4176 hektarov, je bilo 25 partizanskih bolnišnic, v Starih žagah so bile tudi partizanske delavnice. Prav v Rogu so se osnovala vse večje slovenske brigade v NOB.

Po okrepčilu smo se po isti poti vrnili nazaj v tabor. V po-

govoru z udeleženci NOB nam je narodni heroj Jože Borštnar pripovedoval svoja doživetja.

V imenu Zveze borcev Grosuplje nas je pozdravil tov. Marjan Rupnik, ki je tudi član ANPI (nacionalnega združenja italijanskih partizanov). Njuna pripoved o doživetjih in vtisih iz zadnje vojne nas je vse pritegnila.

V večernih urah smo skupaj z mladinci OO ZSM Dolenjske Toplice ob tabornem ognju priredili kulturni večer. Pozno v noč je donela naša pesem »Druže Tito, mi ti se kunemo...«

V nedeljo zjutraj smo pospravili tabor. Po ogledu muzeja s krajevno zbirko iz NOB v Do-

lenjskih Toplicah smo nadaljevali pot v Kostanjevico na Krki, kjer smo si ogledali galerijo Božidar Jakac in FORMO VIVO. V Ljubljano smo se vrnili utrujeni, vendar polni doživetij.

Želimo se zahvaliti vsem, ki so nam pomagali in omogočili organizacijo in nemoten potek pohoda pohodne enote FRANC LESKOŠEK-LUKA, tako tozdu IVET za prevoz tehničnih stvari, mladincem OO Dolenjske Toplice, pa tudi odboru za pripravo pohoda pri KS ZSM Titovi zavodi Litostroj.

L. Kondič
T. Skušek

V SPOMIN

Po kratki in težki bolezni nas je za vedno zapustil naš dolgoletni sodelavec in prijatelj Božo Boštjančič, glavni komercialist v investicijskem biroju TOZD IVET.

V Litostroju se je zaposlil leta 1953. Imel je prirojen smisel za najrazličnejša aranžerska dela in notranjo opremo. Zato je sodeloval pri organiziranju večine prireditev v podjetju in tudi izven njega. Osnovna organizacija sindikata TOZD IVET ga je prav zato letos predlagala za državno odlikovanje ob tridesetletnici samoupravljanja. Žal je zahrbtna bolezen presekala njegovo življenjsko pot in ni dočakal dneva, ko bi moral sprejeti zaslužen priznanje.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

Sodelavci iz TOZD IVET

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega očeta Božidarja BOŠTJANČIČA se iskreno zahvaljujem vodstvu in vsem sodelavcem TOZD IVET in TOZD Prodaja za cvetje, mnoga sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala tudi litostrojski godbi za žalostinke ob slovesu.

Hči Andreja Boštjančič

Ob izgubi dragega moža in očeta Alojza GLIVARJA, se iskreno zahvaljujem članom delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj za podarjene vence, denarno pomoč in izrečeno sožalje. Hvala godbi in govorniku za poslovilne besede in ostalim za spremstvo na zadnji poti.

Žena Fani in otroci

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem za izkazane pozornosti osebju ambulant Litostroj, zdravstvenega doma Šiška in vodstvu kadrovskega sektorja Litostroj.

Vsem skupaj želiva pri nadaljnjem delu še veliko uspehov in zadovoljstva!

Boža Kovač in
Pepca Tomažević

ČESTITKA

Tovarišici Jelisaveti IGLIČ ob praznovanju 50-letnice iskreno čestitajo

Sodelavci TOZD PZO

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Anton Tomažič, dipl. jur., predsednik, Milan Jurjavčič, inž., namestnik predsednika in člani: Hrabroslav Premelč, prof., Jure Vulkan, Tone Erman, mag. Peter Vogrič, dipl. inž., Marjan Sigulin in uredniki: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomec-Lamut.

Telefon uredništva 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštnina plačana v gotovini — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

V Poreč na izlet

Tradicija vsakoletnih izletov naših upokoencev v Poreč je obveljala tudi letos. Izlet je bil, kot je že v navadi, prve dni oktobra. Dobili smo se pred tovarno v petek, 4. oktobra ob 15. uri in nam polnili štiri avtobuse. Izleta, ki ga je organiziral TOZD ZSE, so se poleg naših upokoencev udeležili še organizatorji in nekateri predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov.

V Poreč smo prispeli okrog 18. ure zvečer. Zaradi pomanjkanja prostora in osebja v hotelu Albatros so dva avtobusa premestili v hotel Galeb. Po večerji smo imeli prosto. Nekateri so se odločili za večerne sprehode ob morju, ljubitelji dobre kapljice pa so se bolj navdušili za živahnejšo družbo in ples. Čudovito je bilo videti vesele, nasmejane in sproščene ljudi. Videli smo tudi čudovite plesalce, ki so, čeprav krepko v letih, pokazali občudovanja vredno kondicijo. Prav tako je bilo v soboto dopoldne pa smo bili v Pulju in si ogledali njegove znamenitosti. Ko smo se vračali iz Pulja, smo se ustavili še v Limskega kanalu in si ga podrobno ogledali. V nedeljo dopoldne smo spet imeli prosto, kar smo v glavnem izkoristili za sprehode v lepem sončnem vremenu, ki nas je spremljalo vse dni. Po kosilu smo se napotili nazaj v Ljubljano, kamor smo srečno prispeli okrog 17. ure. V avtobusu je vso pot odmevala lepa domača pesem. Vsi smo bili zadovoljni in dobro razpoloženi. Naši upokoenci so se zahvalili organizatorjem in vsem članom našega kolektiva za izlet, ki je bil dokaz, da nanje nismo pozabili, in izrazili željo po ponovnem takem srečanju naslednje leto.

Kot član spremstva pa bi želel pripomniti še tole: organizator TOZD ZSE naj v prihodnje napiše program izleta, da bodo vsi seznanjeni z njim. Po možnosti naj tudi zagotovi bivanje vsem udeležencem izleta v enem hotelu. Te pripombe nimajo namena zmanjšati uspeh atega zares lepega izleta, temveč pomagati, da bi bilo v prihodnje še boljše.

P. Hajdinjak

Odšli so v pokoj

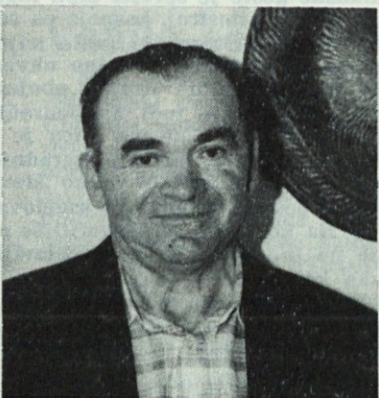

30. septembra je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec Lojze ŠPROHAR, premikač v transportnem obratu.

V Litostroju se je zaposlil že leta 1947, leta 1960 pa je prišel v TOZD IVET. Vsa ta leta je svoje naloge opravljal z veseljem in veliko mero odgovornosti.

Želimo mu, da zdrav in zadovoljen še dolga leta uživa zaslužen pokoj.

Sodelavci

11. julija je odšel v pokoj naš sodelavec Jože MAVER, čistilec v čistilnici livarne jeklene litine. V Litostroju je bil zaposlen od julija 1968. leta. Tovariši in sodelavci mu želimo še veliko zdravih in prijetnih let!

12. julija smo se v livarni sive litine poslovili od našega sodelavca Filipa NOVAKA. Tovariš Novak je bil zaposlen v Litostroju od leta 1947 ni je delal kot žerjavar. Praktično je tovariš Filip rastle z Litostrojem in je sodeloval v njegovem razvoju. V svoji dolgi delovni dobi je poleg rednega dela vzgojil tudi vrsto mlajših sodelavcev, za kar smo mu hvaležni.

Čeprav malo pozno, mu želimo v zasluženem pokoju še veliko lepih in zdravih let.

Sodelavci

Piše: P. Poženel

23

ostrina razprostira glede na nastavljeno predmetno razdaljo približno 1/3 pred predmetom in 2/3 za predmetom. Seveda je to le približno in velja le za srednje razdalje in srednje zaslonke. Potrebno globinsko ostrino nastavimo sami po želji pri snemanju konkretnega motiva. Če na primer snemamo portret v naravi in želimo, da je oster le obraz, tedaj zelo odpremo zaslonko (mala vrednost, n. pr. f:2,8), da dobimo majhno globinsko ostrino. Če pa snemamo pokrajino in želimo, da je oster tudi predmet v bližnjem planu, tedaj zaslonko zapremo (visoka vrednost, n. pr. f:11). Ostrino vedno postavljamo na glavni predmet, ki ga snemamo ali na del, ki ga z ostrino želimo poudariti. Pri portretu na primer izostrimo oči, ker so te najvažnejše. To velja za bližnje predmete. Pri snemanju srednje oddaljenih predmetov pa ostrino nastavimo na prvi tretjini območja, za katerega želimo, da je ostro. Vidimo tudi, da so v primeru, ko želimo ostrino do neskončnosti, ni potrebno nastavljati predmetno razdaljo na neskončnost (∞), ampak na manjšo razdaljo (n. pr. na 10 m). Tako bomo

imeli ostre tudi bližnje predmete in sicer od 3 m do neskončnosti. Ta manjša razdalja se imenuje hiperfokalna razdalja.

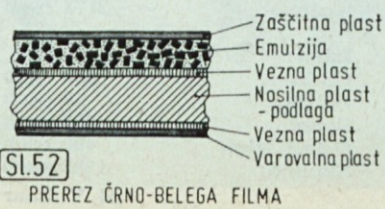
Zelo enostavno ugotovljamo globinsko ostrino pri enookih zrcalnih kamerah in kamerah z medlico, kjer ostrino (točno predmetno razdaljo) nastavljamo skozi objektiv. Globinsko ostrino ugotovljamo direktno na medlici, če je zaslonka nastavljena na tisto vrednost zaslonke, ki jo nameravamo uporabiti pri snemanju. Ker pa je danes večina enookih zrcalnih kamer opremljena z avtomatsko zaslonko in predizbirano zaslonko, moramo za ugotavljanje globinske ostrine pritisniti na poseben gumb ob strani objektiv, ki nam zaslonko zapre na prej izbrano vrednost.

Poleg zaslonke pa vplivata na globinsko ostrino tudi goriščna razdalja objektiv in predmetna razdalja motiva. Globinska ostrina je tem večja, čim večja je goriščna razdalja objektiv. Tako riše širokokotni objektiv zadostno ostrino velik del motiva pred nastavljenim ravnino in za njo, ker so dopustni disperzijski krogi manjši kot pri teleobjektivu, medtem ko riše teleobjektiv ostro

precej ožje območje v globino. O dopustni velikosti disperzijskih krogov za različne objektivne smogovori že v prejšnjem poglavju o konturni ostrini.

Kako vpliva na globinsko ostrino predmetna razdalja?

Globinska ostrina raste s kvadratom predmetne razdalje. Pri dvakrat, trikrat večji predmetni razdalji je globinska ostrina štirikrat, devetkrat večja in obratno. Zelo lepo se vidi vpliv predmetne razdalje na globinsko ostrino na skalji globinske ostrine (sl. 51). Določanje globinske ostrine je poleg določanja s skaljo globinskih ostrin možno že s pomočjo tabel ali pa računsko. Kljub temu, da je določanje s skaljo zelo približno, je vendar bolj natančno kot s splošno tabelo. Skala je namreč vgrajevana na določen objektiv in velja le za njega. Starejše fotokamere imajo tabele globinskih ostrin pritrjene na ohišje. Za računsko določanje globinske ostrine so na razpolago enačbe, s katerimi izračunavamo območje globinske ostrine nekega objektiv, za določeno predmetno razdaljo.

SL. 52
PREREZ ČRNO-BELEGA FILMA

VSE O FLMIH

A. ČRNO-BELI FILM

Celotno snov o črno-belih filmih bomo razdelili v naslednja poglavja:

1. Sestava črno-belega filma
2. Kako nastane negativna slika
3. Splošna občutljivost filmov na svetlobo
4. Gradacija filmov in fotopapirja
5. Občutljivost črno-belih filmov na barve
6. Dimenzije filmov in poimenovanja
7. Črno-beli silmi znanih proizvajalcev
8. Posebni črno-beli filmi

1. SESTAVA ČRNO-BELEGA FILMA

Črno-beli film je običajno debel približno 0,125 mm. Kot je iz slike 52 razvidno, je sestavljen iz več plasti, od katerih ima vsaka določeno vlogo. Vrhnja plast je zaščitna plast, ki varuje emulzijo pred praskami. Plast emulzije, v kateri nastane slika, sestoji iz približno 60 odstotkov želatine in 40 odstotkov mikroskopsko majhnih kristalov srebrovega bromida (Ag Br), ki so občutljivi na svetlobo in so zelo enakomerno razporejeni po želatini. Debelina emulzije je 0,01 do 0,02 mm. Kristali srebrovega bromida so izredno majhni (od 0,0002 mm do 0,004 mm) in jih je okoli 300 tisoč na enem kvadratnem milimetru. Občutljivost kristalov na svetlobo v začetku ni ve-

JEZIKOVNE NAPAKE

Brez mašil

Že v dveh prejšnjih nadaljevanjih smo govorili o JEDRNATOSTI, eni od zahtev dobrega izražanja, in na primerih iz našega časopisa prikazali, kako ne smemo pisati.

Danes je na vrsti še zadnja zahteva: Če hočemo pisati oz. govoriti jedrnato, potem ne smemo uporabljati BESEDNIH MAŠIL, ki nam ne povedo ničesar, jih je pa poln naš pogovorni jezik!

5. MAŠILA

Naše pisanje je jedrnato, če se bomo izognili mašilom, besedam, ki jih mirno lahko izpustimo, ne da bi svoje sporočilo s tem kakorkoli oškodovali.

Nepotrebno je na primer ponavljanje istih glagolov v obeh delih zloženega stavka (okrajšano privede): Samostojno je skrbel za zadostno preskrbo talilnice in skrbel za red v celotnem skladišču starega železa. Drugi glagol lahko izpustimo.

Mašila so tudi podčrtane besede v naslednjih stavkih:

— Zato ob tej priliki vabimo vse člane... (Zato vabimo vse člane).

— V času struženja... (Med struženjem).

— V več kot 30-letnem času njegovega dela... (Med njegovim 30-letnim delom...)

— V mesecu maju smo izdelali... (V maju smo izdelali...)

— Izdelali smo 100 komadov viličarjev. (1000 viličarjev).

— Dom je odprt skozi vse leto. (Dom je odprt vse leto).

— Pogovori ob priliki srečanj... (Pogovori ob srečanjih...).

— Razstavljali so že četrtrič po vrsti (... že četrtrič).

— Ob priliki obiska delegacije... (Ob obisku delegacije...)

— Skozi predstavništva pokrivamo svet... (S predstavništvi...).

— Prihodek v višini 245 milijonov dinarjev. (Prihodek 245 milijonov).

— Odbor, ki je bil postavljen s strani SIS za kulturo. (Odbor, ki ga je postavila SIS za kulturo...).

— Prvi plamenski rezalnik, ki je bil kupljen s strani Litostroja... (... ki ga je kupil Litostroj).

Pomensko prazne besede so na primer tudi nekateri glagoli: vršiti se, nahajati se, delati analizo...

Tudi takšnih primerov slabega sloga mi ni bilo težko najti, čeprav si vseh napak nisem zapisala, ker bi jih bil kar zajeten kup!

— Izvršiti dobavo (dobaviti).

— Priti do učinkovitih rezultatov (doseči učinkovite rezultate).

— Črpalke se nahajajo v fazi priprave na preizkus. (Črpalke pripravljamo na preizkus).

— Posamezni deli se nahajajo še v postopku izdelave. (Kakšna inflacija besed! Bolje: Posamezne dele še izdelujemo).

— Posamezni deli se nahajajo v brusilnici... (so v brusilnici).

— Sprememba na bolje!!! (Izboljšanje!)

— Enako oceno bi lahko dali tudi delovanju sindikata. (Enako bi lahko ocenili tudi delovanje sindikata).

— Delegacija je odpotovala v Beograd, z namenom da obišče Titov grob. (Delegacija je odpotovala v Beograd, da obišče...).

— Zobniška prenosnika sta montažno gotova. (... sta zmontirana).

— V fazi montaže se za naročnika nahajajo tri črpalke. (Za naročnika montiramo tri črpalke).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Potrebno je še izvršiti nedokončano mehansko obdelavo. (Dokončati moramo tudi mehansko obdelavo).

— Kupljenih je bilo nekaj abonmajev, ki lahko dajo svoj prispevek k dvigu kulturne ravni delavcev. (... ki lahko prispevajo k dvigu...)

— Sedaj potekajo dela na izgradnji energetskih objektov... (Sedaj gradimo energetske objekte...).

— Vplačila zneska za letovanje mora interesent izvršiti najkasneje 30 dni pred nastopom letovanja (Kako zapleteno! Zato raje: Interesent mora znesek vplačati najkasneje 30 dni pred nastopom letovanja).

In za konec poglavja še en odstavek, dolg stavek, ki pa pove zelo malo, primer, kakršno naše izražanje ne bi smelo biti, če hočemo biti jedrnati: »Kljub veliki vročini v mesecu maju, ki ravno ne pogojuje veliki delovni vne- mi, smo v naši temeljni organizaciji v vseh obratih polno angažirani na doseganju zastavljenih planskih zadolžitvev.«

Stavek je poln slovničnih in slogovnih napak, pisec pa je verjetno hotel povedati le, da se tudi v maju v njihovem tozdu kljub vročini trudijo dosegati zastavljene delovne naloge.

Vesna Tomc-Lamut

Kulturna kronika

Prvi dan v oktobru so se na redni letni seji zbrali člani pihalnega orkestra Litostroj. Sedanji predsednik Ivo Sabol je poročal o celotnem delu orkestra, opisal težave, s katerimi se srečujejo in govoril tudi o tekočih nalogah. Omenil je, da je trenutno zaradi stabilizacijskih ukrepov zastala gradnja telovadnice pri našem izobraževalnem centru. Tako bodo morali pevci in godbeniki še nekaj časa počakati na nove prostore, ki so bili predvideni v telovadnici. Pri tem pa je treba poudariti, da sedanji prostori v barakah ne bodo več dolgo služili za vaje, ker jih bodo podrli in na tem mestu gradili na novo.

Letnega zbora se je udeležilo tudi nekaj vabljenih gostov — predsednik delavskega sveta delovne organizacije tovariš Jurij Vulkan, predsednik kulturnih organizacij občine Ljubljana-Šiška tovariš Vilko Kolar in članica predsedstva sindikatov občine Ljubljana-Šiška tovarišica Justa Zgonc. Vsi so zbor pozdravili in zaželeli orkestru še več uspehov pri njegovem nadaljnjem edlu.

Po poročilu predsednika Sabola se je razvila živahna razprava. Tovariš Niko Kolar je povedal, da ima občina za kulturno dejavnost premalo denarja, saj vseh 22 kulturnih organizacij v občini dobi

denarna sredstva za svoje delovanje le v višini 46 starih milijonov dinarjev. Tovariš Vidmar, direktor tozda ZSE, je tovarišu Kolarju dejal, naj sproži na določenem mestu predlog, po katerem bi vsak zaposleni v občini (80.000 delavcev) prispeval 1000 starih dinarjev za kulturno dejavnost. V nadaljevanju se je pihalnega orkestra je prišlo do nekaterih kadrovskih sprememb. Tajnik orkestra tovariš Fadil Zec je prosil za razrešnico zaradi preobremenitve z najrazličnejšimi dolžnostmi, na njegovo mesto so izvolili Janeza Oprešnika.

Tovariša Janez Sotlar in Pavel Torkar sta postala častna člana orkestra — zaradi zdravstvenih razlogov namreč ne moreta več biti redna člana.

V priznanje za dolgoletno delo v orkestru sta dobila darila, ki ju bodo spominjala na neštete vaje in nastope.

In kakšno bo delovanje pihalnega orkestra v prihodnje? Vso skrb bodo posvetili sedmim mladim godbenikom, ki so prišli iz glasbene šole — nudili jim bodo podporo, da bodo čimprej obvladovali program. Pripravili pa se bodo tudi na republiško tekmovanje pihalnih orkestrov Slovenije.

J. Oprešnik

Jubilanti — 25-letniki na izletu na Avali (Foto: A. Zupančič)

Jubilanti na Djerdapu

Kot je že tradicija, smo se litostrojski jubilarji, že 25 let člani kolektiva, ob jubilejnem priznanju udeležili izleta na Djerdap.

Zbralo se nas je 86 udeležencev. Z dvema Kompasovima avtobusoma smo se odpeljali na brniško letališče in od tu smo z letalom poleteli proti Beogradu.

Zanimiv je bil pogled na nekatere tovariše in tovarišice, ki so doživeli letalski krst in so bili v primerjavi z ostalimi, že prekaljenimi letalci, malo bolj na trnih. Ob srečnem pristanku na beograjskem letališču je močan aplavz prenekateremu izbrisal občutek tesnobe, ki ga je doživel med samim poletom.

Nato smo se z avtobusom odpeljali v Beograd. V hotelu nas je pričakalo prijazno osebje in nas ob 11. uri postreglo z večerjo.

Naslednji dan nas je čakal izlet v znameniti Oplenac. Tu je prišlo do manjših težav, ker je namesto dveh avtobusov prišel le eden. Kompasova organizatorja sta se znašla in uredila tako, da so tiste, ki so ostali v Beogradu, odpeljali na Dedinje. Ta dan je Titov spominski park obiskalo preko 30.000 ljudi in so zato disciplinirano čakali 8 ur, da so se lahko poklonili ob grobnici tovariša TITA.

Popoldne je jutranja skupina, ki je že videla Oplenac, odšla na Dedinje, mi pa smo se odpeljali v Oplenac.

Zvečer je večina obiskala staro znamenito Skadarlijo in tu doživela pravo skrbno večerno zabavo. Nekateri smo ob glasbi tudi obujali spomine na šolske dni. Izlet s hidrogliserjem po Donavi je bil za mnoge enkratno doživetje, prav tako ogled hidroelek-

trarne Djerdap. Po povratku v Beograd smo večerjali in po nočnem ogledu Kalemegdane odšli na letališče Surčin, od koder smo ob približno pol dveh zjutraj odleteli nazaj v Ljubljano.

Izlet je na vse naredil velik vtis, le da je bil program malce prenatrpan. Letalski prevoz, izlet z ladjo do Djerdapa in Oplenac, vse to je bilo za naše člane kolektiva nekaj posebnega, še posebej pa možnost, da obiščejo Dedinje, da izrazijo svoje spoštovanje in se poklonijo spominu velikega borca in revolucionarja tovariša TITA. Slavljenci se zahvaljujemo vsem, ki so nam omogočili in organizirali ta izlet, in želimo, da bi tudi naslednja generacija prihodnje leto tako prijetno doživela naš skupni jubilej.

F. Kostevc

POZDRAVI VOJAKOV

Zopet je napočil čas, ko odhajajo mladi delavci iz Litostroja na odsluženje vojaškega roka. Mnogi od njih nam pošljejo naslove, prijetna pisma ali kartice s pozdravi in nam želijo mnogo uspehov pri našem delu in samoupravljanju.

Tudi mi, njihovi sodelavci, jim želimo veliko uspehov pri opravljanju njihovih nalog.

Pisali so nam:

Nikola Mrkan in Stjepan Kuzel, oba iz Banja Luke, Jože Jesenovec, ki služi vojaški rok na Brionih, Meho Selimspahić iz Benkovca, Milovan Lukač in Radivoj Miodragović, oba iz Beograda, Stjepan Zdravac in Ljubomir Lekić iz Doboja, Mate Čulov iz Kranja, Milenko Amanović iz Milanova, Luka Maloča in Josip Bijelić, oba iz Niša, Dragutin Juras iz Nikšića, Ignac Kozina iz Novega mesta, Josip Blažeka iz Novega Sada, Franc Škrlep iz Negotina, Avgust Andrašić iz Obrenovca, Borut Hrovat iz Postojne, Karel Kržan iz Petrinje, Stanislav Mihalec iz Slavonske Požege, Janez Kraševac iz Rume, Sadri Marmulaku iz Sremske Mitrovice, Luka Dominković iz Sinja, Mitja Bizjak iz Splita, Zvonko Hozjak iz Sombora, Božidar Peremin, Zdravko Ban in Vlado Perčić, vsi trije iz Skopja, Pavel Kozmelj iz Sente, Nikola Šarai iz Titovih Uzić, Milan Tutuš iz Tivta, Ciril Potočnik iz Zagreba, Zlatko Ljutić iz Zrenjanina, Miro Bošnjaković iz Zatečara in Matija Golob iz Karlovca.

M. Perhaj

OD ZAMISLI DO NOVINARSKEGA PRISPEVKA

Pišimo zanimivo

Piše: Marijana Meglič

Nadaljevanja o novinarstvu so se tako približala koncu. Nekaj stvari je bilo uporabnih, nekaj mogoče tudi ne, upamo pa, da rubrika ni bila zaman. Gotovo pa se samo po tem ne boste naučili pisati. Stvari je treba opazovati, pri dogodkih aktivno sodelovati, velikokrat pa si moramo kaj tudi zapisati. Idealno je seveda, če imamo pri roki tudi fotografski aparat. Ob vsem tem pa še malo novinarske žilice, malo predrznosti (vendar pravšnje mere) in dober članek nam mora uspeti.

Največji uspeh novinarja je, če mu bralci, znanci ali sodelavci rečejo — to si pa dobro napisal! Čudovito je, če zadeneš bistvo, če opaziš, da je tvoj članek pripomogel k odpravi ali vsaj reševanju nekega problema. Saj se velikokrat zgodi, da nek problem je, da ga vsi vidimo, vendar dokler o njem kaj ne napišemo,

živimo kot da ga ni. Prijetne občutke ima pisec tudi tedaj, če na primer napiše kaj o človeku, ki ima kakršnekoli zasluge, a o tem ve le malokdo. Zelo malo je treba, da nekoga razveseliš, da mu daš priznanje za zasluge in da s tem seznaniš tudi druge. To je črta humanosti, ki jo mora imeti vsak novinar ali pisec.

Postati novinar ni tako težko. Včasih je dovolj že to, da končaš Fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, da pa postaneš dober novinar, je odvisno od prizadevanj in želja posameznika. Veliko je dobrih novinarjev, ki niso končali tovrstne šole, temveč izhajajo iz mnogih drugih poklicev, vendar pa so v svojem delu vložili veliko osebnega napora.

Še veliko bomo pisali o informiranju, manj pa o samem novinarstvu. Ločiti je namreč tre-

Peter Poženel: ZAREČI CVET

ba informiranje, ki prav v sedanjih pogojih zavzema vse vidnejše mesto v našem življenju, vendar le-to ne vsebuje literarnih vrednot in v glavnem služi le dobri ali vsaj popolnejši obveščenosti. Veliko prijetneje pa se je srečati z dobro napisanimi sestavki, s takimi, ki so razumljivi in v katerih lahko občutimo

osebno noto avtorja. Zato se prizadevamo, da bomo tudi sami pisali tako — pa čeprav bo šlo »samo« za informiranje.

Kaj torej še za konec? Veliko dobrih napotkov je že bilo, zato samo še to: Poizkusite, novinarstvo ni tako težko!

(KONEC)

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD MONT

Turbine

— V oktobru 1980 bomo zaključili naročilo za HE Tikveš. Izdelali smo in predali odpremi še pripadajočo elektroopremo.

— Za HE Čakovec pripravljamo in kompletiramo opremo za pričetek poizkusne montaže hišne turbine.

V fazi poizkusne montaže za istega naročnika poizkusno montiramo tudi drugo garnituro sifonskih zapornic.

Oprema drenaže je v glavnem gotova, predali smo jo odpremi.

Od nosilcev termina za turbino je še vedno najbolj problematičen zunanji vodilnikov obroč, nanj smo pravkar privarili podstavke, nujno potrebne za izvršitev kontrolnega risanja pred redno mehansko obdelavo. Za prvi agregat pa pospešeno mehansko obdelujemo lopate in notranji vodilnikov obroč.

Ojnica in valj servomotorja za servomotor vodilnika sta še v fazi zvarjenec, prav tako tudi zunanji vodilnikov obroč. Drugi seriji vodilnih lopat pa trenutno brusimo hidravlične oblike.

Od zvarjenca za regulacijo še ni gotov četrti oljni kotel, ostala oprema regulacije pa je že v zaključni fazi mehanske obdelave.

• Za izvozno naročilo Hemren Dam smo odpremili vse, razen nekaj dodatno razpisanih skupin in na novo naročenih tlačnih regulatorjev, ki so že v fazi polizdelkov.

• Za HE Grabovica glede na vrstni red montaže pospešeno obdelujemo preizkusni obroč, gonilnikov obroč, spodnjo in zgornjo oblogo, nosilni obroč s kraki in drugi predvodilnik.

Žerjavi

Končali smo vrtanje izvrtin na glavnih nosilcih mosta IV, polarnega dvigala za ZSSR. Temu bo sledila sestava čelnih nosilcev in nadaljnji postopek montaže. V montaži je še pripadajoči maček 400 Mp in maček 80 Mp, slednji bo v kratkem popravljen za izvršitev funkcijskega preizkusa.

Dva mačka 230 Mp za Rio Lepa pa pripravljamo za poizkusno montažo. Zvarjenec za most je dobavljen in čaka skupno montažo z mački. Za istega naročnika je naročenih še več dvigal, za katere pa je oprema še v fazi izdelave polizdelkov, dobave izdelkov in mehanske obdelave.

— Naročena dvigalna naprava 6,3 Mp za Mokroluško Brdo je izdelana in jo moramo pred odpremo še površinsko zaščititi.

Reduktorji

— V prvi polovici oktobra smo izdelali in odpremili III. serijo zobniških prenosnikov AC 2280 za ZSSR.

Za istega naročnika za preizkusno montažo že pripravljamo opremo za četrto serijo zobniških prenosnikov. Za to serijo še vedno nismo dobili ležajev iz uvoza.

— Za Salvador so zobniški prenosniki RMAD že izdelani in pripravljeni za skupno montažo z naročenim dvigalom.

— V končni fazi je za ZSSR reduktor za glavni dvig mačka 400 Mp.

Za isto naročilo je v končni fazi montaže tudi reduktor za vožnjo mostu 400 Mp.

Cementarne

Poizkusno montiramo polnično napravo za rudnik urana Žirovski vrh — Škofja Loka.

— Za Toplarno iz Ljubljane smo za prvo fazo izdelali opremo za transport pepela in žindre. Oprema je že odpredana in na terenu pripravljena za poizkusno obratovanje.

velj sta naročena dva cevna mlini — Za RTB Bor — Veliki Krivelj sta naročena dva cevna mlini 4,3/6,1 m. Plašči mlini so v končni fazi mehanske obdelave, ostalo opremo pa že postopoma montiramo.

Pripadajoče zobate vence smo že začeli mehansko obdelovati.

Črpalke

— Montiramo 23 črpalk razva za montažo pripravljamo hinah tipov za INO iz Reke.

— Za Metalservis iz Smederevdroopremo.

— V montaži pripravljamo za Mestni vodovod Ljubljana eno črpalko VO17/8-1, eno črpalko CVT9/20-III za Toplarno Ljubljana, tri črpalke Vi 3,6/113 za Plevlje in eno črpalko Vi 4/28-II za vodovod Kruševac.

— V oktobru 1980 smo izdelali več raznih tipov črpalk na zalogo in večje število posameznih rezervnih delov za razne naročnike.

Dieselski motorji

— Za Brodogradilište Split je en motor tipa DM12V23LU že preizkušen, drugega pa še preizkušamo.

Za istega naročnika so motorji DM625MTBH-40 za prvo gradnjo odpredani, za drugo pa so v fazi funkcijskega preizkusa.

— Naročene motorje DM8 T23LS za Brodogradilište Split pripravljamo za pričetek montaže. Nekaj delov še mehansko obdelujemo.

TOZD MONTAŽA je imela v septembru 1980 po gospodarskem načrtu predvideno količinsko realizacijo 442 ton.

Uspelo nam je doseči 319,2 toni oziroma 72,2 odstotka.

Od predvidene kumulativne količinske realizacije 4437 ton nam je uspelo doseči 3528,2 toni oziroma 79,5 odstotka.

B. Seme

TOZD OB

Čeprav je mesec avgust mesec dopustov, smo v naši temeljni organizaciji uspešno delali. Mesečni plan smo presegli celo za 20 odstotkov. V kumulativnem znesku smo 9 odstotkov nad planom (to je 810820 NU za obdobje januar—avgust). V primerjavi z lanskim avgustom smo uspešnejši za 4 odstotke.

Skupna količinska realizacija skupnega proizvoda še vedno ni zadovoljiva in vprašljivo je, če bomo dosegli realizacijo predvideno z letnim načrtom. To pa ima lahko dolgoročne posledice. Prav tako ne moremo biti zadovoljni z oskrbo posameznih delov za nujna naročila in z oskrbo orodja, še posebej uvoženega. Posebno pozornost posvečamo naslednjim naročilom:

P-92126 — Polarec ZSSR

P-92138 — San Salvador

P-44466 — Veliki Krivelj

P-44526 — Toplarna Ljubljana
P-14138 — dieselski motorji
P-96119 — rezervni deli za ZSSR
P-36100 — HE Grabovica (gonilni obroč, zvezda itd.)

Število zaposlenih se je v mesecu avgustu ponovno povečalo, in sicer za 11 ljudi, predvsem zaradi priliva novih delavcev iz našega izobraževalnega centra. Sedaj nas je 671.

Gibanje režijskih stroškov smo zajezili in je v območju predvidenega. Kumulativno dosegamo letni načrt 96 odstotkov, kar je ugodno. Sam podatek za mesec avgust je še ugodnejši, saj znašajo režijski stroški 95 odstotkov.

Na samoupravnem in družbenopolitičnem področju smo pretekli mesec največ pozornosti posvečali tako imenovanemu »paketu sporazumov«, to je osnutkom SAS o temeljnih planov SIS za obdobje 1981—1985 in pa družbenim dogovorom o skupnih osnovah za pridobivanje in delitev sredstev za OD, skupno porabo in povračila stroškov. Obravnavali smo tudi količinsko realizacijo, izvrševanje in planiranje nadur. Temeljito smo pregledali osnutek pravilnika o zaščiti tajnosti in predlog SAS o zaščiti človekovega okolja. Prav tako smo potrdili varnostno oceno tozda za prvo polletje.

Na stanovanjskem področju je največjo pozornost pritegnila razdelitev stanovanjskih kreditov za usmerjeno gradnjo hiš v Podutiku, za individualno gradnjo in adaptacije.

P. Hajdinjak

TOZD PPO

Tretje četrtletje je TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme zaključila dokaj uspešno. Dosežena kumulativna proizvodna realizacija je 1283 ton, to je 97 odstotkov tričetrtletnega gospodarskega načrta, ki znaša 1326 ton. Kumulativna blagovna realizacija za isto obdobje pa je 1196 ton oziroma 90 odstotkov.

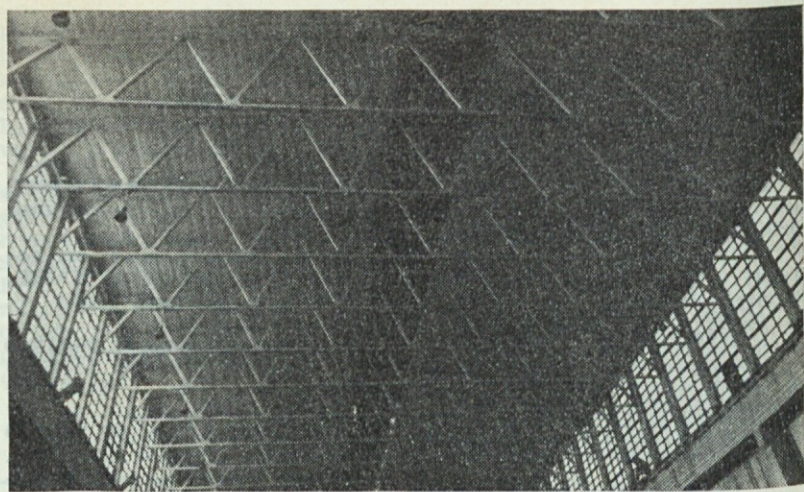
Glede na gospodarski načrt za leto 1980, ki predvideva 2000 ton proizvodne realizacije, smo dosegli v devetih mesecih 64 odstotkov proizvodne in 60 odstotkov blagovne realizacije.

V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta je proizvodna realizacija večja za 13 odst.

Po gospodarskem načrtu — 251 ton realizacije — smo v septembru dosegli samo 177 ton proizvodne realizacije oziroma 70 odstotkov, blagovne proizvodnje pa smo odpravili samo 53 ton oziroma 21 odstotkov.

V septembru 1980 smo iz dogovorjene realizacije 12 preoblikovalnih strojev poslali naročnikom samo 4. Naše stroje so prejeli: Kovinoplastika — Lož hidravlični vtiskovalnik HUO-2-630 (P-62463), Bosnamont — Bosanski Petrovac hidravlični vlečni preoblikovalnik HPC-1-25 (P-62488), Mutal — Guss ZR Nemčija dva stroja za tlačno litje DMKh-280-M (P-93123), v LR Romunijo pa smo poslali hidravlično opremo za hidravlični vlečni stroj HVC-2-250 (P-93109). Skupna teža je dosegla 53 ton.

V oktobru bomo predvidoma zmontirali, funkcionalno preizkusili in odpravili našim naročnikom 16 preoblikovalnih strojev:

Mreža (Foto: K. G.)

Energoinvestu — Sarajevo pet hidravličnih vtiskovalnikov HUO-2-400/1x, HUO-2-630/3x in HUO-2-1000/1x (P-62329), PAP Ljubljana hidravlični preoblikovalnik HDS-2-160 (P-62279), TAM — Maribor hidravlični vlečni stroj HPC-1-100 (P-62449), Jeklotehni — Sisak hidravlični vlečni stroj HPC-1-100 (P-62453), Elektronski industriji — Niš hidravlični vlečni stroj HPC-1-100 (P-62493), B.

Kidriču — Kidričevo stroj za tlačno litje DMKh-280-M (P-62302), Gorenju Sever — Subotica štiri hidravlične preoblikovalnike HPCN-1-10... (P-62373), Bosnaplastu — Prijedor hidravlični preoblikovalnik HPCN-1-10... (P-62488) in Chromosu — Zagreb hidravlični stroj HLC-1-25-250... (P-62512). Vse je doseglo skupaj 265 ton.

L. Gorjanc

Delo komunistov v tozdu obdelava

OO ZK TOZD OB je na svoji 9. seji obravnavala pregled uveljavljanja politike gospodarske stabilizacije. Ugotovila je, da TOZD OB sodeluje s fazo mehanske obdelave v celotnem procesu proizvodnje skupnega proizvoda. Svoj količinski plan normativnih ur — NU uspešno izpolnjuje. V avgustu ga je preselila celo za 20 odstotkov. V primerjavi z lanskim letom je doseženi kumulativni rezultat boljši za 4 odstotke. To je vsekakor rezultat večje produktivnosti in dokaz stabilizacijskega obnašanja. V razpravi, v kateri so sodelovali: tovariš Nadlišek, tovariš Hajdinjak, tovariš Trontelj in tovariš Pongrac, so najprej pregledali izpolnjevanje stabilizacijskega načrta TOZD OB. Ugotovili so da so se nekatere postavke, kot izpolnjevanje dogovorjenih faznih rokov, maksimalno koriščenje proizvodnih zmogljivosti, reševanje ozkih grl izraba delovnega časa, zmanjšanje proizvodnih stroškov, skrb za zdravo in varno delo, opravljanje družbenopolitičnega dela, izboljšale in so zadovoljive. Pač pa se ni zmanjšala nedokončana proizvodnja. Vzroke za to, je treba iskati v nezadostnem sodelovanju vseh pri skupnem proizvodu, kar nam pokažejo tudi količinski podatki v tonah, ki so nekoliko slabši kot podatki v NU. Iz istih vzrokov se tudi ostale postavke v stabilizacijskem načrtu, kjer je potrebna skupna akcija vseh tozдов, ne uresničujejo zadovoljivo oziroma ne dovolj hitro. Tu je treba urediti organizacijske predpise, bolje pripraviti in sestaviti pogodbe, nabaviti surovine. Omenjene so bile tudi težave z uvozom (pridobitev deviznih pravic, dovoljenj itd.).

Kljub vsem naštetim težavam pa so perspektive za realizacijo letošnjega plana tozda in za naprej ugodne. Poudarili smo potrebo po večji usmerjenosti v izvoz.

V nadaljevanju razprave smo pregledali dosedanje delo in aktivnosti OO ZK TOZD OB na področju stabilizacije.

Na 1. seji OO ZK, ko smo spremljali plan TOZD in DO za leto 1980, smo ugotovili, da je izvršitev plana pogojena z večjo storilnostjo delovne discipline, medsebojnimi odnosi itd. Spremljanje uresničevanja plana je stalna naloga.

Na 2. seji OO ZK smo obravnavali samoupravni sporazum za razporejanje dohodka, čistega

dohodka, sredstev za skupno in osebno porabo kovinsko-predelovalne in elektro industrije ter DO Litostroj. Obravnavali smo tudi razvid del in nalog.

Na 3. seji OO ZK smo se komunisti obvezali, da se bomo aktivno vključili v razprave po sindikalnih skupinah pri obravnavi zaključnega računa za leto 1979 in stabilizacijskega načrta temeljne organizacije.

Ko smo na 5. seji OO ZK obravnavali varnostno oceno in iz nje izhajajočo varnostni načrt, smo se članj ZK obvezali za dosledno izvajanje stališč iz varnostnega načrta in stabilizacijskega načrta tozda. Enako smo sklenili pri obravnavi bilance za I. polletje 1980, prav tako tudi na 8. sestanku OO ZK. Pred tem smo na 7. sestanku OO ZK pregledali uresničevanje stabilizacijskega načrta in ugotovili, da zastajamo predvsem tam, kjer je potrebno sodelovanje drugih tozдов. Torej je premalo dogovarjanj med tozdi v DO.

Iz tega sledi, da smo kot OO ZK razpravljali skoraj na vsakem sestanku o realizaciji gospodarske stabilizacije, sprejeli sklepe in načrte, razdelili tudi, zadolžitve. Na koncu smo se v razpravi dotaknili, kako se in kako naj bi se komunisti obnašali v pogojih stabilizacije. Ugotovili smo, da smo se članj ZK TOZD OB zavzemali za uresničevanje sklepov, ki naj pripomorejo k stabilizaciji vsak na svojem delovnem mestu. Kritično smo obravnavali dva naša tovariša zaradi nedelovne nediscipline. Delo OO ZK je odvisno od dela vsakega posameznika na svojem področju dela.

Ustvariti moramo čiste odnose med tozdi, dosledno uresničevati svoje naloge, od drugih pa zahtevati, naj jih tudi oni dosledno uresničujejo. Komunisti moramo biti v prvi vrsti dogajanje, mora se občutiti naša moč in gonilna sila. To pa lahko dosežemo le z enotno akcijo, odpravljanjem načelnosti pri sklepih itd. Doseči moramo stabilizacijsko obnašanje tudi ostalih delavnikov v naši družbi (SIS, združenja itd.). Stabilizacija mora potekati na vseh nivojih — od posameznika preko tozдов, občine do republike in federacije. Na vseh teh nivojih žive komunisti. Naša in njihova naloga je zagotoviti takšno družbo, ki bo stala na trdnih gospodarskih temeljih.

P. Hajdinjak

Čiščenje ulitkov — najtežje delo (Foto K. G.)